



СЛУЖБЕН ЛИСТ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издавање на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазици. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-603-21943

Сабота, 31 декември 1988

БЕЛГРАД

БРОЈ 77

ГОД. XLIV

Цена на овој број е 3.000 динари. – Аконтација на претплатата за 1989 година изнесува \$3.300 динари. – Рок за рекламации 15 дена. – Редакција Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. факт. 226. – Телефони: Централна 650-153; Уредништво 651-885; Служба за претплати 651-732; Телекс 11756

1021.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА

Се прогласува Законот за претпријатијата, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 29 декември 1988 година.

П. бр. 906
29 декември 1988 година
Белград

Претседател на
Претседателството на СФРЈ,
Ранко Диздариќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасоје Меденица, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА

ДЕЛ ПРВИ

УВОДНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Работната организација која врши стопанска дејност е економска и деловна целина која се основа и работи како претпријатие.

Претпријатие е правно лице кое е носител на права и обврски во правниот промет во однос на сите средства со кои располага и што ги користи, врши стопанска дејност заради стекнување доход односно добивка со продажба на производи и услуги на пазарот и одговара за своето работење.

Под стопанска дејност, во смисла на овој закон, се подразбира производството и прометот на стоки и вршењето на услуги на пазарот утврдени со сојузниот пропис за класификација на дејностите.

Член 2

Претпријатието може да работи со средства во општествена сопственост (во натамошниот текст: општествено претпријатие), со средства во задружна сопственост (во натамошниот текст: задружно претпријатие) со средства во општествена сопственост, задружна сопственост и со средства во сопственост на домашни физички и граѓански правни лица и странски лица (во натамошниот текст: мешовито претпријатие) и со средства во сопственост на домашни физички и граѓански правни лица и на странски лица (во натамошниот текст: приватно претпријатие).

Претпријатијата од став 1 на овој член имаат иста положба, права и одговорности на пазарот.

Претпријатијата од став 1 на овој член се должни да работат во согласност со законот, со добрите деловни обичаи и со деловниот морал.

Член 3

Работниците управуваат со работењето на општественото претпријатие.

Со работењето на мешовитото претпријатие управуваат работниците на општественото претпријатие кое вложило средства сразмерно на височината на вложените средства, работниците на мешовитото претпријатие во согласност со договорот за основање и сопствениците на средствата сразмерно на височината на вложените средства.

Работниците во приватното претпријатие учествуваат во управувањето со работењето на тоа претпријатие по основ на својот труд, во согласност со колективниот договор.

Член 4

Работниците ги остваруваат своите самоуправни права во општественото претпријатие во согласност со одредбите од овој закон и со одредбите од статутот на претпријатието.

Работниците ги остваруваат своите самоуправни права во мешовитото претпријатие и во приватното претпријатие во согласност со одредбите од овој закон, од статутите на тие претпријатија и од колективниот договор.

Член 5

Сојузот на синдикатите на Југославија и соодветните стопански комори, учествуваат во склучувањето на колективниот договор за правата и обврските на работниците и на основачите на мешовити и приватни претпријатија, врз основа на кои се утврдуваат правата на средства за задоволување на личните и заедничките потреби, како и други права од трудот и по основ на трудот во тие претпријатија.

ДЕЛ ВТОРИ

Глава I

ОПШТЕСТВЕНО ПРЕТПРИЈАТИЕ

1. Основање на општествено претпријатие

Член 6

Општествено претпријатие можат да основат други општествени претпријатија, самоуправните интересни заедници, месните заедници и другите општествени правни лица, а општествено-политичката заедница – ако вршењето на определена стопанска дејност е незаменлив услов за животот и работата на граѓаните и за работата на претпријатијата и другите организации и заедници на определено подрачје или ако е тоа неопходно за работата на органите на таа општествено-политичка заедница.

Општествено претпријатие можат, под условите и на начинот пропишани со законот, да основат работните луѓе и граѓаните заради остварување на правото на работа и на други свои интереси.

Општествено претпријатие можат, во согласност со законот, да основаат и граѓански правни лица, како и општествени организации.

Член 7

Основачот ги обезбедува средствата потребни за основање и почеток на работата на општественото претпријатие и го донесува актот за основањето.

Основачот го поднесува ризикот за работењето на претпријатието до височина на обезбедените средства дадени за основање на општественото претпријатие.

Член 8

Актот за основање на општественото претпријатие го донесува работничкиот совет, соодветниот орган на управување на основачот, односно основачите.

Член 9

Со актот за основање на општественото претпријатие се утврдуваат:

- 1) називот на основачот;
- 2) фирмата и седиштето на општественото претпријатие;
- 3) дејноста на општественото претпријатие;
- 4) износот на средствата за основање и почеток на работата на општественото претпријатие и начинот на обезбедување на средствата;
- 5) правата и обврските на основачот во поглед на вршењето на дејноста заради која претпријатието е основано, управувањето, учеството во добивката, поднесувањето на ризици и враќањето на средствата;
- 6) лицето кое ќе ги врши работите на привремен работоводен орган и неговите овластувања;
- 7) правата и обврските на општественото претпријатие кое се основа спрема основачот;
- 8) условите и начинот на засновање и за престанок на работниот однос, како и правата, обврските и одговорностите на работникот од работниот однос, за време на основањето на претпријатието;
- 9) рокот за донесување на статутот и за избор на работоводниот орган и на органот на управување;
- 10) другите меѓусебни права и обврски на основачот и на претпријатието што се основа.

Со актот за основање не може да се ограничи самостојноста на општественото претпријатие и да се утврди нерамноправна положба во однос на другите претпријатија и не можат да се ограничат самоуправните права на работниците.

Ако општественото претпријатие се основа на определено време, односно за извршување на определена работа со актот за основање се определува времето за кое се основа, односно работата која претпријатието треба да ја изврши.

Член 10

Ако општественото претпријатие го основаат повеќе основачи, нивните меѓусебни права, обврски и одговорности се уредуваат со договор, кој се склучува во писмена форма.

Член 11

Со уписот во судскиот регистар на актот за основање општественото претпријатие стекнува правна и деловна способност.

Член 12

Јавниот конкурс за именување на работоводниот орган на претпријатието мора да се распише најдоцна во рок од 30 дена од денот на уписот на општественото претпријатие во судскиот регистар.

2. Внатрешно организирање и статусни промени на општественото претпријатие**Член 13**

Работниците во општественото претпријатие одлучуваат за организирањето на основна организација на здружен труд или друга форма на внатрешно организирање, под условите и според постапката утврдени со статутот на претпријатието.

Работниците во општественото претпријатие зависно од карактерот на процесот на трудот и од условите за работа, одлучуваат за своето работно организирање во согласност со самоуправниот општ акт.

Со статутот на претпријатието може да се утврди дека дел од претпријатието има определени права и обврски во правниот промет.

Деловите на претпријатието од став 3 на овој член немаат својство на правно лице.

Член 14

Одлуката за поделба на општественото претпријатие, за издвојување на дел од претпријатието, за спојување или присоединување на општественото претпријатие или на негов дел кон друго претпријатие и одлуката за престанок на работата на дел од претпријатието се донесува во согласност со статутот.

Општествените претпријатија настанати со поделба на општествени претпријатија и општественото претпријатие настанато со спојување на општествени претпријатија, одговараат за обврските на претпријатија што престанале да постојат. Претпријатието во кое се присоединило друго претпријатие одговара за обврските на претпријатието кое со тоа престанало да постои.

Општественото претпријатие кон кое се присоединил дел кој се издвоил од друго општествено претпријатие или кое настанало со издвојување на дел од општествено претпријатие, одговара солидарно неограничено за обврските на претпријатието од кое делот се издвоил, настанати до денот на уписот на издвојувањето во судскиот регистар.

Меѓусебните односи на претпријатијата во кои се вршат статусни промени се уредуваат со договор.

3. Посебни форми и здружување на општественото претпријатие**1) Заедничко претпријатие****Член 15**

Општествените претпријатија можат, заради остварување на заедничките интереси, да основат заедничко општествено претпријатие (во натамошниот текст: заедничко претпријатие).

Кога општествените претпријатија основаат заедничко претпријатие по тој основ имаат право, заедно и рамноправно со работниците од заедничкото претпријатие, сразмерно со вложените средства, да управуваат со работите на заедничкото претпријатие и да одлучуваат за остварената добивка.

Член 16

Работниците на заедничкото претпријатие управуваат со заедничкото претпријатие по основ на својот труд и имаат право на дел од добивката.

Начинот, формите и условите за остварување на правата од став 1 на овој член се уредуваат со статутот на заедничкото претпријатие.

Член 17

Со договорот за основање на заедничкото претпријатие се уредуваат меѓусебните односи на основачите.

Договорот од став 1 на овој член мора да биде склучен во писмена форма и со него, сразмерно со вложените средства на основачите и по основ на трудот, се уредуваат односите во поглед на: распоредувањето на остварената добивка, обврските и одговорностите во поднесувањето на заедничкиот ризик, начинот на заедничкото управување, како и другите прашања од значење за заедничкото работење.

Статутот и другите самоуправни општи акти на заедничкото претпријатие мораат да бидат во согласност со актот за основање.

Член 18

Во заедничкото претпријатие може да се формира и заеднички орган на управување.

Со актот за основање може како заеднички орган да се предвиди работничкиот совет.

Заедничкиот орган на управување на заедничкото претпријатие управува со работите, го следи остварувањето на целите на стопанисувањето со заедничките средства, донесува одлуки за користењето на тие средства, одлучува за распределбата на остварениот доход, односно добивка, презема мерки за извршување на преземените обврски и врши други права и должности во согласност со актот за основање и статутот на заедничкото претпријатие.

Со актот за основање се утврдуваат составот, изборот и начинот на работа на заедничкиот орган на управување.

Членовите на заедничкиот орган на управување гласаат врз основа на овластувањата од актот за основање.

Член 19

Заедничкото претпријатие не може, без согласност на основачот, да ја промени дејноста ниту да изврши статусни промени ако со тоа се менува намената на вложените средства и се отежнува или се оневозможува извршувањето на преземените обврски.

Заедничкиот орган на управување на заедничкото претпријатие донесува одлука за тоа дали постојат услови за промена на статусот на заедничкото претпријатие во смисла на став 1 од овој член.

2) Посебни општествени претпријатија (јавни претпријатија)

Член 20

Општествено-политичките заедници и другите општествени правни лица можат да основаат посебни општествени претпријатија заради производство и промет на определени производи и вршење на услугите кои се незаменив услов за животот и работата на граѓаните или за работата на други претпријатија на определено подрачје, или ако е тоа неопходно за работата на органите на таа општествено-политичка заедница (инфраструктура, комунални дејности, блага од општ интерес и сл.).

Средства за основање на посебното општествено претпријатие обезбедуваат основачите.

Со актот за основање поблиску се определува дејноста што посебното општествено претпријатие ја врши, условите под кои се врши производството и прометот на производи односно вршењето на услуги, правата и обврските на основачите во управувањето со посебното општествено претпријатие, начинот на формирањето на цените на производите и услугите на посебното општествено претпријатие и др.

Член 21

Во посебното општествено претпријатие се формира надзорен одбор.

Надзорниот одбор го именува и разрешува основачот, освен членовите на тој одбор што ги именува и разрешува работничкиот совет на посебното општествено претпријатие.

За член на надзорниот одбор основачот може да именува и лица кои не се работници во посебното општествено претпријатие.

Член 22

Членовите на надзорниот одбор се избираат на период од четири години и можат да бидат повторно избирани за членови на тој одбор.

Секој член на надзорниот одбор има еден глас.

Одлуките на надзорниот одбор се донесуваат со мнозинство гласови на членовите на надзорниот одбор.

Членот на надзорниот одбор кој не се согласува со одлуката може да го издвои своето мислење.

Член 23

Надзорниот одбор е должен:

1) да врши надзор над работењето, да ги прегледа годишниот извештај, годишната пресметка и предлогот за распределба на добивката;

2) за резултатите од надзорот писмено да го известат работничкиот совет на посебното општествено претпријатие и соодветниот орган на претпријатието, укажувајќи за евентуалните пропусти на работничкиот совет, на директорот односно на претседателот и членовите на работководниот одбор и на други лица.

Член 24

Одредбите од овој закон за општественото претпријатие се применуваат и врз посебното општествено претпријатие.

Член 25

Одредбите од овој закон за општествено претпријатие се применуваат и врз претпријатијата кои како единствени технолошки системи вршат дејности во областа на електростопанството, железничкиот сообраќај и поштенско-телефонско-телеграфскиот сообраќај, ако со сојузен закон не е определено поинаку.

3) Здружено претпријатие

Член 26

Две или повеќе општествени претпријатија, како и работни организации што вршат општествена дејност за потребите на стопанската дејност можат да основат здружено претпријатие.

Здруженото претпријатие се основа со договор.

Здруженото претпријатие истапува во правниот промет од свое име и за своја сметка, во согласност со заедничките интереси утврдени со договорот за основањето.

Општественото претпријатие во здружението претпријатие го задржува својството на правно лице со правата и обврските во правниот промет утврдени со статутот на здруженото претпријатие, во согласност со договорот.

Член 27

Одлуката за склучување на договорот ја донесува работничкиот совет на општественото претпријатие.

Договорот за основање на здружено претпријатие содржи одредби: за фирмата, седиштето, дејноста односно работите што ги врши здруженото претпријатие, за правата, обврските и одговорностите на претпријатието во здруженото претпријатие во правниот промет, за органите на управување, за работководниот орган и за другите органи на здруженото претпријатие, за меѓусебните односи на претпријатијата во здруженото претпријатие, како и други одредби од значење за остварувањето на дејноста односно на работите на здруженото претпријатие.

Кон здруженото претпријатие можат да пристапат други општествени претпријатија, мешовити претпријатија, задружни претпријатија, договорни претпријатија, приватни претпријатија и работни организации што вршат општествена дејност.

Со статутот на здруженото претпријатие може да се предвиди дека за припојување на друго општествено претпријатие кон здруженото претпријатие е потребна согласност од работничкиот совет на здруженото претпријатие.

Член 28

Здруженото претпријатие е основано кога е донесен статутот, извршен изборот на работничкиот совет и именуван вршителот на должноста на работоводен орган.

Член 29

Одредбите на овој закон за општественото претпријатие се применуваат и врз здруженото претпријатие.

4) Сложено претпријатие

Член 30

Две или повеќе претпријатија и други форми на општествени претпријатија можат да се здружат во сложено претпријатие.

Во сложено претпријатие можат да се здружат и мешовитото претпријатие, договорното претпријатие, здруженото претпријатие, приватното претпријатие, за-

другата и работната организација која врши општествена дејност (научна и др.).

Претпријатијата, задругите и организациите од ст. 1 и 2 на овој член можат да се здружат во две сложени претпријатија или во повеќе сложени претпријатија, согласно со самоуправната спогодба за здружување во сложено претпријатие.

Претпријатието што се здружува во сложено претпријатие го задржува својството на правно лице во правниот промет.

Член 31

Сложеното претпријатие истапува во правниот промет од име и за сметка на здружените претпријатија или од свое име и за нивна сметка, од свое име и за своја сметка, во согласност со статутот на сложеното претпријатие.

Член 32

Сложеното претпријатие се основа:

1) со склучувањето на самоуправна спогодба за здружување во сложено претпријатие;

2) со изборот на работнички совет односно нему по положба и функција соодветен орган на управување;

3) со именувањето на вршителот на должноста на работороводен орган.

Одлуката за склучување на самоуправна спогодба за здружување во сложено претпријатие ја донесува работничкиот совет на претпријатието кое се здружува, односно соодветниот орган на управување на организацијата која се здружува.

Член 33

Самоуправната спогодба за здружување во сложено претпријатие содржи одредби: за фирмата, седиштето, дејноста што за здружените претпријатија ја врши сложено претпријатие, за целите на здружувањето, за начинот на истапување во правниот промет, за правата, обврските и одговорностите на здружените претпријатија за преземените обврски на сложено претпријатие, за органите на управување, за работороводниот орган и за другите органи, за меѓусебните односи на здружените претпријатија, за правата и обврските на работниците што ги вршат работите од заеднички интерес и за формата на нивното организирање, како и други одредби од значење за остварувањето на целите на здружувањето и на работењето на сложено претпријатие.

По склучувањето на самоуправната спогодба за здружување во сложено претпријатие, а најдоцна во рок од шест месеци од денот на склучувањето на таа спогодба, работниците на здружените претпријатија го донесуваат статутот на сложено претпријатие.

Член 34

Органот на управување на сложено претпријатие е должен, во рок од 30 дена од денот на уписот на основањето на сложено претпријатие во судскиот регистар, да распише јавен конкурс за именување на работороводен орган на сложено претпријатие.

5) Други форми на здружување на претпријатијата

Член 35

Претпријатијата, задругите и организациите на здружен труд што вршат општествена дејност можат да се здружуваат во заедници на претпријатија, во деловни здруженија и во други форми на здружување. Тие форми на здружување имаат статус на општествено правно лице.

Во заедниците и здруженијата од став 1 на овој член можат да се здружат и мешовитото претпријатие, договорно претпријатие, приватно претпријатие, задружно претпријатие и работна организација која врши општествени дејности.

Здружувањето во заедници и здруженија од став 1 на овој член се врши со склучување на самоуправна спогодба за здружувањето.

Одлуката за склучување на самоуправна спогодба за здружувањето ја донесува работничкиот совет на претпријатието кое се здружува.

6) Општествено претпријатие на акции

Член 36

Ако општественото претпријатие при основањето или за потребите на своето работење прибавува средства со издавање на акции на други општествени претпријатија, општественото претпријатие се основа или работи како општествено претпријатие на акции.

На органите на управување на општественото претпријатие од став 1 на овој член сообразно се применуваат одредбите на овој закон што се однесуваат на органите на управувањето во мешовитото претпријатие.

7) Вршење на банкарски и слични работи во сложени форми на здружување на претпријатија

Член 37

Во здруженото претпријатие, сложено претпријатие и во друга форма на здружување на претпријатија може да се организира вршење на банкарски или слични работи во согласност со статутот.

За вршењето на работите од став 1 на овој член може да се основа заедничка финансиска организација која може да има статус на правно лице, што се утврдува со договорот за основање, односно со самоуправната спогодба.

Работите од став 1 на овој член се вршат само за потребите на здружените претпријатија.

4. Здружување на средствата заради заедничко работење

Член 38

Општественото претпријатие може да здружува средства во општествено претпријатие заради заедничко работење.

Кога општественото претпријатие здружува средства во општествено претпријатие ги има правата и обврските на основачот од член 9 став 1 точка 5 на овој закон.

Член 39

Работниците на општествено претпријатие што здружиле средства учествуваат во управувањето со претпријатието во кое ги вложиле средствата и имаат право на дел од добивката сразмерно со вложените средства.

Начинот, формите и условите за остварување на правата од став 1 на овој член се уредуваат со договорот за здружување.

Член 40

Странските лица можат да вложуваат средства во општествено претпријатие под условите предвидени со овој закон и со законот со кој се уредуваат странските вложувања.

Член 41

Ако средствата се здружуваат во општествено претпријатие, со договорот можат да се предвидат промените што ќе се вршат во тоа општествено претпријатие, како и промените во поглед на внатрешната организација и работењето и другите права и обврски утврдени со статутот.

Претпријатието кое во своето работење користи здружени односно вложени средства не може да ја промени дејноста ниту да изврши статусни промени ако со тоа се менува намената на здружените односно вложените средства, се отежува или оневозможува извршувањето на преземените обврски спрема вложувачите без согласност од вложувачите, додека не се вратат вложените средства, ако со договорот за здружување односно вложување не е определено поинаку.

Член 42

Одредбите на чл. 17 до 19 од овој закон се однесуваат и на претпријатијата во кои други претпријатија вложиле средства.

5. Прибирање и вложување на средства на граѓаните**Член 43**

Општественото претпријатие може да прибира средства од граѓаните.

Граѓаните можат да вложуваат предмети, парични средства и материјални права во општественото претпријатие.

Под средства, во смисла на став 1 од овој член, се подразбираат паричните средства, опремата и резервните делови, земјиштето, шумите, насадите, инвентарот, деловниот простор и материјалните права (во натамошниот текст: средства).

Член 44

На средствата што општественото претпријатие ги прибира од граѓаните, граѓаните имаат право на поврат на вредноста на тие средства и на надомест за нивното користење во вид на камата односно на други погодности, во согласност со договорот.

Ако граѓаните го задржале правото на сопственост над средствата што ги вложиле во општественото претпријатие во износ поголем од половина на вкупните средства на општественото претпријатие и ако имаат право на управување, претпријатието може да продолжи да работи како мешовито претпријатие.

Одлука за промена на статусот на општественото претпријатие во мешовито претпријатие донесуваат работниците и граѓаните од став 2 на овој член.

Граѓаните што вложиле средства во општествено претпријатие го поднесуваат засадничкиот ризик и имаат право на поврат на вредноста на тие средства и на надомест за нивното користење, зависно од резултатите од работењето на општественото претпријатие.

Граѓаните што вложиле средства во општествено претпријатие имаат право да бидат известени за резултатите од користењето на вложените средства, а право да учествуваат во одлучувањето за определени работи во врска со користењето на тие средства сразмерно на вложените средства во согласност со договорот за вложување.

Член 45

Одлуката за начинот и за условите на прибирање односно на вложување на средства од граѓаните ја донесува работничкиот совет.

Меѓусебните права и обврски на општественото претпријатие и на граѓаните се уредуваат со договор, кој се склучува во писмена форма.

6. Остварување на самоуправување, управување, контрола и одговорност**1) Одлучување на работниците****Член 46**

Работниците остваруваат самоуправување со лично изјаснување, по пат на делегати во работничкиот совет и со контрола на работата на органите и службите во општественото претпријатие.

Работниците во општественото претпријатие со лично изјаснување одлучуваат со референдум, на собири на работниците, со потпишување односно со давање на посебни изјави во писмена форма и со други форми на лично изјаснување утврдени со статутот.

За сите прашања за кои одлуките се донесуваат со референдум мора да се обезбеди претходно расправање на начинот определен со статутот.

Со која форма на одлучување од став 2 на овој член се остваруваат одделните права на работниците се уредува со статутот на општественото претпријатие.

Работниците одлучуваат со референдум за статутот на општественото претпријатие.

2) Работнички совет**Член 47**

Работничкиот совет односно нему по положба и функција соодветниот орган е орган на управувањето на општественото претпријатие.

Делегати во работничкиот совет избираат работниците со тајно гласање.

Делегатите во работничкиот совет не можат да бидат избирани за време подолго од две години.

Никој не може повеќе од двапати последовно да биде избран во истиот работнички совет.

Член 48

Во општественото претпријатие со помалку од 50 работници не се формира работнички совет, а неговата функција ја вршат сите работници.

Член 49

Работничкиот совет го утврдува предлогот на статутот на општественото претпријатие и на другите самоуправни општи акти, ги донесува самоуправните општи акти, освен оние за кои со статутот е утврдено дека се донесуваат со лично изјаснување на работниците, ја утврдува организацијата на општественото претпријатие, ја донесува програмата за работа и планот за развој на претпријатието, ги утврдува основите на деловната политика, ги именува и ги разрешува раководните и извршните органи и ја насочува, контролира и оценува нивната работа, одлучува за распределба на добивката и ги разгледува предлозите на синдикатот во врска со остварувањето на самоуправните права на работниците и на материјалната положба на работниците, ги склучува самоуправните спогодби и договорите за кои со статутот на општественото претпријатие е предвидено дека ги склучува и врши други работи утврдени со статутот на претпријатието.

Член 50

Работничкиот совет донесува одлуки со мнозинство гласови на сите членови на работничкиот совет, ако со статутот на општественото претпријатие за одлучувањето за одделни прашања не е определено друго квалификувано мнозинство.

Член 51

Со статутот на општественото претпријатие може да се предвиди формирање на еден извршен орган или на повеќе извршни органи на работничкиот совет на кои можат да им се доверат определени извршни функции, да се утврди нивниот делокруг, одговорноста пред работничкиот совет и други прашања од значење за работата на тие органи.

Член 52

Работничкиот совет на општественото претпријатие, кога ќе оцени дека во дел од претпријатието настанале растројства во работењето или дека дел од претпријатието не ги извршува своите обврски, може да донесе одлука да ги преземе спрема тој дел мерките утврдени со статутот.

3) Работоводен орган**Член 53**

Работоводниот орган во општественото претпријатие може да биде индивидуален (во натамошниот текст: директор) или колегијален (во натамошниот текст: рабоводен одбор).

Ако во општественото претпријатие постои рабоводен одбор, со статутот на претпријатието може да се предвиди членовите на тој одбор, покрај извршувањето на своите права и должности, да вршат и други работи и работни задачи во претпријатието.

Мандатот на директорот односно на претседателот и на членовите на рабоводниот одбор трае најдолго четири години. По истекот на мандатот исто лице може да биде повторно именувано за директор односно за претседател или член на рабоводниот одбор.

Член 54

Работничкиот совет на општественото претпријатие, на предлог од конкурсната комисија составена од работници на општественото претпријатие, ги именува дирек-

торот односно претседателот и членовите на работоводниот одбор, врз основа на јавен конкурс.

Со статутот на општественото претпријатие се утврдуваат условите за именување на директорот односно на претседателот и членовите на работоводниот одбор.

Составот и начинот на работа на конкурсната комисија, како и рокот за предлагање кандидати, се утврдуваат со одлука на работничкиот совет, во согласност со статутот на општественото претпријатие.

Ако работничкиот совет на општественото претпријатие не именува за директор односно за претседател или член на работоводниот одбор ни еден од предложените кандидати, се распишува нов конкурс.

Член 55

За одлуката донесена по повод конкурсот од член 54 на овој закон се известуваат учесниците во конкурсот, најдоцна во рок од осум дена од денот на донесувањето на одлуката.

Секој учесник во конкурсот, во рок од осум дена од денот на приметот на известувањето, може против одлуката на работничкиот совет да поднесе барање за поведување постапка пред надлежниот суд.

Член 56

Ако директор односно претседател на работоводниот одбор на општественото претпријатие не е именуван, работничкиот совет на општественото претпријатие ќе именува вршителот на должноста без конкурс.

Вршителот на должноста ги има сите права и должности на директор односно на претседател на работоводниот одбор.

Вршителот на должноста може да ја врши таа функција до именувањето на директор односно на претседател на работоводниот одбор, а најдолго една година од денот на неговото именување.

Член 57

Директорот односно работоводниот одбор на општественото претпријатие го организира и раководе со процесот на трудот и работењето на општественото претпријатие, самостојно донесува одлуки, го застапува општественото претпријатие спрема трети лица и е одговорен за законитоста на работата на општественото претпријатие.

Во остварувањето на обврските во раководењето со општественото претпријатие од став 1 на овој член, директорот односно работоводниот одбор ги предлага основните на деловната политика, програмата за работа и планот за развој и презема мерки за нивно спроведување, ги извршува одлуките на работничкиот совет и на работниците донесени со лично изјаснување, ја предлага организацијата на општественото претпријатие, предлага именување и разрешување на работниците со посебни овластувања и одговорности, одлучува за распредувањето на работниците на определени работи и задачи, поднесува извештај за резултатите од работењето на претпријатието по периодичниот извештај, годишната пресметка и врши други работи предвидени со закон, со статутот и со друг самоуправен општ акт на претпријатието.

Ако со општественото претпријатие раководе работоводен одбор, со статутот на претпријатието се утврдува кои права и должности од став 2 на овој член ги врши претседателот на работоводниот одбор.

Член 58

Директорот односно работоводниот одбор на општественото претпријатие ќе биде разрешен и пред истекот на времето на кое е именуван ако работниците не го прифатат извештајот за резултатите од работењето на општественото претпријатие по годишната пресметка, а работничкиот совет утврди дека е одговорен за неосврзувањето на деловните резултати на претпријатието.

За извештајот од став 1 на овој член работниците се изјаснуваат на начинот и под условите утврдени со статутот на претпријатието.

Директорот односно работоводниот одбор на општественото претпријатие може да биде разрешен пред истекот на времето на кое е именуван:

1) по сопствено барање;

2) ако поради спроведувањето на одлука или на акт што ги предложил се повредени права на работниците или општествена сопственост, како и ако по негова вина ѝ е нанесена штета на општествената заедница;

3) во други случаи предвидени со закон или со статутот на општественото претпријатие.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, директорот односно работоводниот одбор на сложеното претпријатие или на другата форма на здружување ќе биде разрешен и пред истекот на времето на кое е именуван ако извештајот за резултатите од работењето, по годишната пресметка, не го прифати работничкиот совет на сложеното претпријатие или нему по положба и функција соодветниот орган на управувањето на другата форма на здружување.

Член 59

За директор, претседател и член на работоводниот одбор на општественото претпријатие не може да биде именувано, ниту може да ги врши работите од неговниот делокруг лице кое за кривично дело против основите на социјалистичкото самоуправно општествено уредување и безбедноста на земјата, против стопанството, против правото на самоуправување, против општествената сопственост или против службената должност, извршено со умисла, е осудено на безусловна казна затвор.

За лицето кое со умисла сторило друго кривично дело, освен кривичните дела од став 1 на овој член, забраните од тој став настапуваат ако за таквото кривично дело е осудено на безусловна казна затвор во траење од најмалку три години.

За директор, претседател и членови на работоводниот одбор на претпријатието не може да биде именувано лице кое е разрешено од таа должност пред истекот на времето на кое е именувано, освен ако е разрешено по сопствено барање, како ни лице кое ја вршело таа функција во претпријатие што престанало поради стечај.

Забраната за лицето од став 1 на овој член трае десет години, забраната за лицето од став 2 на овој член - пет години од денот на издржаната, простената или застарената казна, а забраната за лицето од став 3 на овој член - пет години од денот на разрешувањето.

Член 60

Ако директор, претседател и член на работоводниот одбор на општественото претпријатие се разрешени од должноста, а не постоееле причини за нивно разрешување или ако не е спроведена постапката пропишана со закон, со статутот односно со самоуправниот општ акт, одредбите за заштитата на правата на работниците со кои се уредуваат работните односи се применуваат и на директорот, претседателот и членовите на работоводниот одбор на општественото претпријатие.

Ако во случајот од став 1 на овој член надлежниот суд одлучи дека директорот, претседателот или членот на работоводниот одбор на општественото претпријатие мораат да бидат вратени на должноста што ја вршеле пред разрешувањето, а на таа должност се именувани други лица, со одлука на работничкиот совет ќе бидат распоредени на други работи односно работни задачи што одговараат на нивната стручна подготовка, а ако со самоуправниот општ акт тие работи односно работни задачи не се утврдени, ќе бидат распоредени на други соодветни работи односно работни задачи.

Во случајот од став 1 на овој член, директорот, претседателот или членот на работоводниот одбор на општественото претпријатие можат пред надлежниот суд да бараат надомест на штетата најдоцна во рок од 30 дена од денот на доставувањето на правосилната судска одлука.

Член 61

Одредбите на овој закон за работоводниот одбор на општественото претпријатие што се однесуваат на начинот на именување и разрешување на формирањето на конкурсната комисија, на распишувањето конкурс и утврдувањето на предлогот за именување, утврдувањето на кандидатите, стапувањето на должноста работоводен одбор, заштитата на правата на учесниците на конкурсот, начи-

нот на именување на директорот, претседателот и членовите на работоводниот одбор, вршителот на должноста директор, на забраната на вршењето на функцијата, мандатот и повторното именување, ограничувањето на изборот во работничкиот совет и учеството во работничкиот совет, одговорноста за законитоста на работата, заштитата на правата, разрешувањето пред истекот на времето и поведувањето постапка за разрешување - се применуваат и на работоводниот одбор на другите форми на здружување на општествени претпријатија.

Член 62

Одлуките што ги донесува самоуправниот и работоводниот орган на сложеното претпријатие, а се однесуваат на работите што за здружените претпријатија ги врши сложеното претпријатие, се задолжителни за самоуправните и работоводните органи на здружените претпријатија и непосредно се спроведуваат, на начинот утврден со статутот на сложеното претпријатие.

4) Самоуправни општи акти на општественото претпријатие

Член 63

Самоуправни општи акти на општественото претпријатие се статутот и другите самоуправни општи акти со кои се уредуваат општествено-економските и другите самоуправни односи на работниците во општественото претпријатие (правилникот, одлуката со која на општ начин се уредуваат определени прашања и деловникот).

Член 64

Статутот е основен самоуправен општ акт на општественото претпријатие. Другите самоуправни општи акти на општественото претпријатие не можат да бидат во спротивност со статутот.

Член 65

Статутот на општественото претпријатие содржи одредби за: фирмата и седиштето; застапувањето и претставувањето; дејноста и работите во рамките на дејностите што се вршат во деловите на општественото претпријатие; планирањето на работата и развојот; начинот на распоредувањето на добивката; составот, изборот, отповикот, делокругот работничкиот совет и на неговиот извршен орган и нивната одговорност; работоводниот орган, неговите права, обврски и одговорности; другите органи на претпријатието, правата и обврските на делегатите во работничкиот совет и нивната одговорност; одговорноста на општественото претпријатие за обврските на неговите делови кои се овластени да истапуваат во правниот промет и за овластувањата за одделни делови да истапуваат во правниот промет; решавањето на споровите (по пат на арбитража) или на други форми на решавање на споровите помеѓу деловите на општественото претпријатие; условите и постапката за издвојување на одделни делови на општественото претпријатие од неговиот состав; општонародната одбрана и општествената самозаштита; заштитата и унапредувањето на човековата средина; начинот на остварувањето на соработката со синдикатот; како и други одредби значајни за работата и работењето на општественото претпријатие во целост и на неговите делови и за остварувањето на самоуправните права, обврски и одговорности на работниците во општественото претпријатие.

Со статутот на општественото претпријатие се утврдува кои други самоуправни општи акти се донесуваат и начинот на нивното донесување.

Општественото претпријатие мора да обезбеди сите самоуправни општи акти да му бидат достапни на секој работник.

Член 66

Поединечните акти што ги донесуваат органите и овластените работници во општественото претпријатие мораат да бидат во согласност со соодветните самоуправни општи акти на претпријатието.

5) Известување на работниците

Член 67

Органите на општественото претпријатие се должни да обезбедат редовно известување на работниците за сите прашања од интерес за остварувањето на нивните самоуправни права и за другите прашања од интерес за одлучувањето и контролата.

Начинот и роковите за известување на работниците, како и органите одговорни за известување се уредуваат со статутот или со друг самоуправен општ акт.

Одредбите од ст. 1 и 2 на овој член се однесуваат и на мешовитото претпријатие, на приватното претпријатие, на договорното претпријатие и на задругата.

6) Самоуправна работничка контрола

Член 68

Заради остварување заштита на општествената сопственост и на своите самоуправни права работниците во општественото претпријатие имаат право и должност да остваруваат самоуправна работничка контрола непосредно, преку органите на управувањето или преку посебен орган на самоуправната работничка контрола.

Работниците во општественото претпријатие остваруваат самоуправна работничка контрола на начинот утврден со статутот или со другите самоуправни општи акти.

Со статутот и со друг самоуправен општ акт на претпријатието се утврдуваат составот, изборот и отповикот на органот на самоуправната работничка контрола, неговите права, должности и одговорности.

За сторените повреди на општествената сопственост и на самоуправните права, органот на самоуправната работничка контрола ги информира и органите за општествен надзор и контрола.

Ако во другите форми на организирање на општествените претпријатија не е формиран посебен орган на самоуправната работничка контрола, работниците остваруваат самоуправна работничка контрола преку работничкиот совет.

Член 69

Работоводниот орган на претпријатието е должен да го обезбеди вршењето на стручните, административните и другите работи за потребите на органот на самоуправната работничка контрола.

Органот на самоуправната работничка контрола може утврдувањето на определени факти значајни за остварувањето на неговата функција да им го довери на соодветни стручњаци или на стручни организации надвор од претпријатието.

7) Одговорност за вршењето на самоуправувачките и управувачките функции и на работоводната функција

Член 70

Работникот е лично одговорен за совесното вршење на самоуправувачките функции.

Делегатите во работничкиот совет поединечно и колективно се одговорни за вршењето на самоуправувачките функции во тие органи.

Директорот, претседателот и членовите на работоводниот одбор се одговорни поединечно и колективно за вршењето на работоводната функција.

Член 71

Членовите на самоуправната работничка контрола се одговорни лично и колективно за вршењето на функциите на самоуправната контрола.

Со статутот се утврдуваат обврските на работниците, на членовите на органите на управување и на работоводниот орган во вршењето на функцијата на самоуправување и управување и на работоводната функција, како и формите и постапката на одговорноста за повредата на тие обврски.

Член 72

Работничкиот совет односно нему по положба и функција соодветниот орган на управување на претпријатието одговара за својата работа пред работниците што го избрале.

Работниците можат да ги отповикаат делегатот во работничкиот совет на претпријатието или работничкиот совет во целост.

Условите и начинот на отповик на делегатите во работничкиот совет и на работничкиот совет во целост се утврдуваат со закон и со самоуправниот општ акт на претпријатието.

Член 73

Директорот односно членовите на работоводниот одбор и членовите на колегијалниот извршен орган поднесуваат материјална одговорност за одлуките со кои му е нанесена материјална штета на општественото претпријатие, зависно од нивното влијание врз донесувањето и извршувањето на тие одлуки.

Начинот и постапката за утврдување на материјалната штета се уредуваат со статутот.

Член 74

Ако работничкиот совет и спротивно на предупредувањето од работоводниот орган, извршниот орган, органот на самоуправната работничка контрола, општествениот правобранител на самоупраувањето, службата на општественото книговодство, органот на инспекцијата или друг надлежен орган, донесе одлука со која му се нанесува штета на претпријатието, директорот односно работоводниот орган е должен да ја запре од извршување таквата одлука и за тоа да го извести надлежниот орган.

8) Општествена заштита на самоуправните права и на општествената сопственост

Член 75

Собранието на општествено-политичката заедница на чија територија е седиштето на општественото претпријатие презема привремени мерки ако во тоа општествено претпријатие се нарушени самоуправните односи или потешко се оштетени општествените интереси или ако претпријатието не ги извршува обврските утврдени со законот.

Член 76

Ке се смета дека во општественото претпријатие суштествено се нарушени самоуправните односи:

- 1) ако не се остваруваат правата на работниците да одлучуваат за распределбата на добивката со која работниците слободно располагаат и за распределбата на средствата за лични доходи и за заедничка потрошувачка;
- 2) ако не е обезбедено остварување на правата на работниците да одлучуваат за општествените средства;
- 3) ако не е обезбедено работниците да одлучуваат за прашањата за кои се одлучува со лично изјаснување;
- 4) ако не е обезбедено остварување на самоуправна работничка контрола;
- 5) ако органот во претпријатието не ги врши работите од својот делокруг или ги пречекори своите овластувања, со што суштествено се нарушуваат самоуправните права или се повредува општествената сопственост;
- 6) ако во рокот определен со закон не е именуван работоводен одбор;
- 7) во другите случаи предвидени со законот.

Собранието на општествено-политичката заедница оценува дали се исполнети условите од став 1 на овој член.

Член 77

Ке се смета дека општественото претпријатие потешко ги оштетило општествените интереси:

- 1) ако со распоредувањето на добивката со која работниците слободно располагаат односно ако со распределбата на средствата за лични доходи и за заедничка потрошувачка се нарушуваат односите што одговараат на

начелото на распределба според трудот или се нарушува текот на општествената репродукција;

2) ако општествените средства не ги користи целесобразно или општествените средства потрајно не ги обновува, не ги зголемува и не ги унапредува;

3) ако вршејќи го работењето спротивно на прописите и на самоуправните општи акти и нанесе поголема штета на општествената заедница;

4) во другите случаи предвидени со законот.

Собранието на општествено-политичката заедница оценува дали во случаите од став 1 на овој член потешко се оштетени општествените интереси.

Член 78

Ке се смета дека општественото претпријатие не ги извршува со закон утврдените обврски ако зачестено или подолго време не ги извршува тие обврски спрема општествената заедница.

Член 79

Собранието на општествено-политичката заедница може спрема општественото претпријатие да ги преземе следните привремени мерки на општествена заштита:

- 1) да го смени работоводниот орган;
- 2) да смени од должност одделни работници со посебни овластувања и одговорности;
- 3) да го распушти работничкиот совет;
- 4) да го распушти извршниот орган;
- 5) да го распушти органот на самоуправната работничка контрола;
- 6) да ја распушти дисциплинската комисија;
- 7) привремено да го ограничи остварувањето на определени самоуправни права на работниците;
- 8) да именува привремен орган на управување во претпријатието;
- 9) да определи и други со закон пропишани привремени мерки.

Привремените мерки од точ. 7 и 8 на став 1 од овој член не можат да траат подолго од времето определено со закон, а можат да траат најдолго една година.

Член 80

Пред донесувањето на одлуката за преземање на привремената мерка на општествена заштита, собранието на општествено-политичката заедница му утврдува рок на претпријатието за отстранување на причините кои се основа за преземање на привремената мерка.

Глава II.

МЕШОВИТО ПРЕТПРИЈАТИЕ

1. Основање на мешовитото претпријатие

Член 81

Мешовитото претпријатие можат да основат домашни и странски правни и физички лица.

Мешовитите претпријатија можат да се основаат како: акционерско друштво, друштво со ограничена одговорност, командитно друштво и друштво со неограничена солидарна одговорност.

Одредбите на член 44 став 2 од овој закон се применуваат и на општественото претпријатие кое во своето работење прибавува средства од правни и физички лица носители на други форми на сопственост.

Член 82

Основачите го склучуваат договорот за основање на мешовитото претпријатие во писмена форма.

Со договорот од став 1 на овој член се утврдуваат: фирмата и седиштето, дејноста на мешовитото претпријатие кое се основа, износот на средствата потребни за работа, условите и начинот на прибавувањето на тие средства, правата и обврските на основачите, условите и начинот на утврдувањето и распоредувањето на добивката, како и другите прашања значајни за неговото основање.

Член 83

Со уписот на договорот за основање на мешовитото претпријатие односно на одлуката на основачкото собрание во судскиот регистар, мешовитото претпријатие стекнува правна и деловна способност.

Член 84

Фирмата на мешовитото претпријатие содржи: име и седиште на друштвото, предмет на работењето и форма на друштвото.

2. Форми на мешовитото претпријатие**1) Акционерско друштво****Член 85**

Акционерското друштво е друштво кое средствата за основање и работење ги прибавува со издавање на акции.

Основачите можат да основат акционерско друштво со откуп на сите акции при основањето (симултанно основање) или со упатување на јавен повик за откуп на акциите (сукцесивно основање).

Член 86

Основачите на акционерското друштво го утврдуваат износот на средствата што се потребни за основање и работа на друштвото (во натамошниот текст: основна главница).

Најмалиот износ на основната главница е 150.000.000 динари.

Сојузниот извршен совет го зголемува износот од став 2 на овој член еднаш годишно за индексот на растежот на цените на мало.

Член 87

Акциите гласат на еднакви парични износи.

Акциите можат да се издаваат на име или на доносителот.

При првото издавање на акции, акциите не можат да се издаваат под нивната номинална вредност.

Член 88

Акциите можат да бидат редовни (обични) или приоритетни (повластени).

Редовни (обични) акции се акциите што на имателите на акции им даваат право на учество во управувањето со друштвото и во делот на добивката (дивиденда).

Приоритетни (повластени) акции се акциите што на имателите на акции им обезбедуваат и определени приоритетни права, како што се првенство на наплата на соодветни износи (проценти) од номиналната вредност на акцијата во однос на имателот на редовна акција, првенство на наплата во случај на ликвидација на друштвото и други права утврдени со статутот односно со друг соодветен акт.

Член 89

По ислучок од одредбата на член 88 од овој закон, можат да се издаваат и акции што на имателот му даваат право само на дивиденда.

Член 90

Акцијата мора да ги содржи следните основни елементи: означување дека е акција и означување на видот на акцијата; фирма односно седиште на издавачот на акцијата; фирма, назив односно име и презиме на купувачот на акцијата, односно означување дека акцијата гласи на доносителот; вкупен паричен износ на кој се издаваат акциите, означување на процентот од номиналната вредност според кој ќе се пресметува дивидендата; рокови за исплата на дивидендата, место, датум на издавањето и сериски број на акцијата и факсимил на потписите на овластените лица на издавачот на акцијата.

Член 91

Акцијата се состои од два дела.

Во првиот дел (акцијата) мораат да бидат означени сите основни елементи на акцијата од член 90 на овој закон и изводите од одлуката за издавање на акции.

Вториот дел се состои од купон за исплата на дивидендата.

Купонот за исплата на дивидендата мора да ги содржи следните елементи: реден број на купонот за исплата на дивидендата; број на акцијата според која се исплатува дивидендата; назив на издавачот на акцијата; година во која дивидендата се исплатува и факсимил на потписите на овластените лица на издавачот на дивидендата.

Член 92

Акциите се хартии од вредност во прометот, во согласност со законот и статутот односно со правилата на акционерското друштво.

Сопствениците на акции можат да ги продаваат акциите од моментот на уписот на акционерското друштво во судскиот регистар до неговото бришење од тој регистар.

Акцијата која гласи на доносителот може да се пренесува со предавање (традиција), а акцијата која гласи на име се пренесува со индосамент и со упис во акционерската книга.

Член 93

Акционерското друштво мора на сопственикот на акцијата која гласи на име да му издаде исправа, која содржи: фирма и седиште на друштвото, означување на видот и родот на кој му припаѓа акцијата, број, серија и номинална вредност на акцијата.

Член 94

Акциите се уплатуваат во готови пари.

Со статутот односно со правилата на акционерското друштво може да се предвиди друштвото со акциите да прибавува и предмети и права изразени во парична вредност што се потребни за работа на друштвото.

Влог во акции не може да биде личниот труд и давањето на услуги.

Член 95

Уплатите на акции во предмети, во права и во готови пари мораат да бидат такви што да му овозможуваат на акционерското друштво со нив слободно и трајно да располага од моментот на нивниот упис во акционерските книги.

Член 96

За извршениот упис на акциите банката издава потврда. Ако акционерите не ја извршаат уплатата на акцијата во рокот во кој ја презеле обврската при уписот, должни се да ја платат каматата утврдена со статутот односно со правилата на друштвото.

Член 97

Ако акционерите во рокот предвиден со статутот односно со правилата на акционерското друштво не ги уплатат акциите, ќе се смета дека друштвото не е основано, а акционерите што уплатиле акции имаат право на поврат на уплатените износи.

Член 98

По уплатата на акциите, основачите на акционерското друштво свикнуваат основачко собрание на кое се донесува статутот, основните правила на друштвото и се именуваат органите на управување со друштвото.

Член 99

Акционерите немаат право на поврат на средствата што ги уплатиле на име купување на акции, освен во случајот од член 97 на овој закон.

Член 100

За уплатите на акции во готови пари банката преку која се врши уплатата мора да издаде потврда дека уплатата е извршена и дека со уплатените средства акционерското друштво може слободно да располага.

Сопствениците на акции можат да им ги продаваат акциите на трети лица над и под номиналната вредност. Уписот и уплатата на акции се врши на образецот што ќе го пропише Народната банка на Југославија.

Член 101

Статутот односно правилата на акционерското друштво мора да содржи одредби за:

- 1) фирмата и седиштето на друштвото;
- 2) предметот на работењето;
- 3) износот на основната главница, номиналната вредност на акциите, нивниот број и рокот за упис и уплата на акциите, височината на каматата што се плаќа при пречекорувањето на рокот за уплата, видот на акциите и начинот на нивниот пренос;
- 4) бројот на членовите на управниот и надзорниот одбор;
- 5) начинот и можностите за пренос на правата и должностите на органите на управување врз одделни членови на друштвото или врз други лица;
- 6) начинот и условите за распределба на добивката и поднесувањето на загубата;
- 7) внатрешната организација на друштвото;
- 8) рокот за одржување на акционерското собрание, последиците од неодружувањето кворумот и начинот на одлучување;
- 9) времетраењето и престанокот на друштвото;
- 10) постапката за измена на статутот односно на правилата на друштвото;
- 11) другите прашања значајни за работата на друштвото.

Статутот односно правилата на друштвото може да содржи и одредби за:

- 1) влоговите и предметите и правата при основањето на друштвото со точна ознака на предметот, бројот и видот на акциите што се уплатуваат како влог во предмети и права, како и на лицата што ги даваат тие влогови или од кои се преземаат тие влогови;
- 2) ограничувањето на преносот на акциите на име;
- 3) издавањето на разни видови и родови на акции, можностите за претворање на еден род во друг и можностите за повлекување на акциите и др.

Член 102

Собранието на акционерското друштво, на предлог од органите на управувањето, може да донесе одлука да издава нови акции заради прибавување на материјални средства потребни за работа на друштвото.

Член 103

Со статутот односно со правилата на акционерското друштво акционерот може да биде обврзан само за уплата на номиналната вредност на акцијата, а ако се во прашања акции што содржат и други права предвидени со статутот односно правилата на друштвото, може да биде обврзан и за други парични давања пропишани со тој статут односно со правилата.

Акционерот не може своето побарување спрема друштвото да го пребива со својата обврска за уплата на акција.

По уписот на акционерите во акционерската книга, друштвото не може на акционерите да им ја одложи уплатата на акции, ниту да ги ослободи од уплатата на акции.

2) Друштво со ограничена одговорност

Член 104

Друштво со ограничена одговорност е друштвото во кое секој од вложувачите учествува со определен влог (основен влог) и одговара за обврските на друштвото до височината на својот влог.

Влоговите на вложувачите не мораат да бидат еднакви.

Влоговите мораат да бидат запишани во целост и можат да бидат во пари, во предмети и во права изразени во парична вредност.

Друштвото за своите обврски одговара со целокупниот свој имот.

Најмалиот износ на основниот влог е 20.000.000 динари.

Сојузниот извршен совет го зголемува износот од став 5 на овој член еднаш годишно за индексот на расејот на цените на мало.

Член 105

Ако вложувачите во рокот предвиден со статутот односно со правилата на друштвото не ги уплатат основните влогови, ќе се смета дека друштвото не е основано, а основачите што ги платиле основните влогови имаат право на поврат на уплатените влогови.

Член 106

Друштвото донесува статут односно правила.

Статутот односно правилата на друштвото мора да содржат одредби за:

- 1) фирмата и седиштето на друштвото;
- 2) предметот на работењето;
- 3) вкупниот износ на вложените средства, видот и височината на основниот влог на секој вложувач, начинот на уплата и на уписот на основниот влог, делбата на добивката и начинот на поднесување на ризиците и загубите на друштвото;
- 4) начинот на управување со друштвото, за основањето на управниот одбор и на собранието (ако вложувачите се договориле дека тие ќе постојат), за одговорноста на индивидуалниот, односно на колегијалниот работоводен орган, за вкупниот број и овластувањата на другиот раководен персонал, како и за начинот на нивното именување и разрешување;
- 5) бројот на членовите на надзорниот одбор, ако вложувачите се договориле дека токов орган ќе основат;
- 6) времетраењето и престанокот на работата на друштвото;
- 7) постапката за измена на правилата на друштвото;
- 8) другите прашања значајни за работата на друштвото.

Член 107

Вложувачите можат своите влогови да им ги отстапат на трети лица, само при согласност на другите вложувачи.

Влоговите слободно можат да се пренесуваат помеѓу вложувачите, ако со статутот односно со правилата на друштвото не е поинаку предвидено.

Член 108

Со статутот односно со правилата на друштвото може да се предвиди да може друштвото да прибавува додатни средства потребни за работата на друштвото со запишување на нови влогови, во согласност со статутот односно со правилата на друштвото.

3) Командитно друштво

Член 109

Командитно друштво е друштвото во кое дел од членовите на друштвото одговара за обврските на друштвото со целокупниот свој имот и управува со работите на друштвото (во натамошниот текст: комплементарни), а дел од членовите одговара за обврските на друштвото до височината на средствата вложени во друштвото (во натамошниот текст: командитори).

Член 110

Командитното друштво се основа со договорот што го склучуваат основачите.

Договор за основање на командитно друштво содржи одредби за:

- 1) фирмата односно името, седиштето односно живелиштето на основачите;
- 2) фирмата и седиштето на друштвото;
- 3) предметот на работењето;
- 4) вкупниот износ на средствата на основачите и износите на секој одделен член (комплементар и командитор);

- 5) поделбата на добивката меѓу основачите;
- 6) начинот на преземањето на загубите;
- 7) начинот на управување со командитното друштво;
- 8) органите на командитното друштво;
- 9) престанокот на друштвото.

Член 111

Командитното друштво има фирма која ги содржи имињата на еден или на повеќе односно на сите комплементари, со назначување дека се работи за командитно друштво.

Член 112

Влоговите можат да се пренесат врз трети лица само при согласност од сите основачи, ако со договорот за основање не е поинаку предвидено.

Член 113

Во случај на смрт или престанок на работата на еден или на повеќе комплементари, командитното друштво продолжува со работата.

Член 114

Ако командитното друштво за потребите на своето работење прибавува средства со издавање на акции, се основа и работи како командитно друштво на акции.

На прибавувањето акции на друштвото од став 1 на овој член се применуваат одредбите од овој закон што се однесуваат на прибавувањето акции во акционерското друштво.

4) Друштво со неограничена солидарна одговорност на членовите

Член 115

Друштво со неограничена солидарна одговорност на членовите (во натамошниот текст: друштво) е друштвото во кое сите членови одговараат за обврските на друштвото неограничено и солидарно со целокупниот свој имот.

Доверителите на друштвото можат да бараат намирување на своите побарувања спрема друштвото од имотот на кој и да било член на друштвото внесен во друштвото како негов влог, а ако не можат да се намират од тој имот, можат да бараат намирување на своите побарувања од целокупниот имот на членовите на друштвото.

Член 116

Друштвото има фирма која ги содржи имињата на сите членови или на еден, или на повеќе од нив и ознаката „и други“.

Член 117

Со работите на друштвото управуваат сите членови, освен ако со договорот за основање на друштвото е предвидено дека управувањето со друштвото му се доверува на еден или на повеќе членови на друштвото односно на посебно лице - прокурент.

Ако членовите на друштвото се правни лица, работводната функција може да му се довери и на некој од тие членови на друштвото.

Со договорот за основање на друштвото можат поблиску да се определат или да се ограничат овластувањата на членот на кого му е доверена работводната функција.

Член 118

Основачките средства се состојат од влоговите на членовите на друштвото - основачи и можат да бидат во парични износи, во предмети и во права изразени во пари.

Член 119

Членовите на друштвото можат да им ги продадат своите влогови на трети лица, со тоа што членовите на друштвото имаат право на првенство при купувањето на тие влогови.

Ако влогот му се продава на трето лице, потребна е согласност од другите членови на друштвото.

Членот на друштвото кој истапил од друштвото одговара за обврските на друштвото што настанале до упишот на неговото истапување во регистарот заедно со другите членови на друштвото.

3. Органи на управување и работоводни органи во мешовитото претпријатие

Член 120

Органи во акционерското друштво и во друштвото со ограничена одговорност се: собранието, управниот одбор, работничкиот совет и надзорниот одбор.

Со командитното друштво и со друштвото со неограничена солидарна одговорност управуваат комплементарите односно членовите на друштвото со неограничена солидарна одговорност, ако со статутот односно со правилата на друштвото односно со договорот за основање не е предвидено управувањето со друштвото да им се довери на еден или на повеќе членови на друштвото односно на посебен орган или лице - прокурент. Органи во тие друштва се и работничкиот совет и надзорниот одбор.

Работоводната функција во мешовитото претпријатие ја врши директорот или работоводниот одбор, ако таа функција не му е доверена на некое од лицата од став 2 на овој член, а во командитното друштво и во друштвото со неограничена солидарна одговорност едно од лицата од став 2 на овој член.

1) Собрание

Член 121

Собранието на мешовитото претпријатие го сочинуваат делегати на работниците во мешовитото претпријатие и вложувачите односно нивни претставници.

Член 122

Делегатите на работниците на општествено претпријатие што вложило средства во мешовитото претпријатие имаат право на глас во собранието сразмерно со височината на вложените општествени средства, делегатите на работниците што работат во мешовитото претпријатие по основ на својот тековен труд во согласност со статутот односно со правилата и колективниот договор, а вложувачите сразмерно со височината на своите влогови, ако со статутот односно со правилата не е поинаку уредено.

Ако средствата на мешовитото претпријатие се утврдуваат во акции, секоја акција дава право на еден глас, ако со статутот односно со правилата не е утврдено одделни акции да донесуваат повеќе гласови.

Со статутот односно со правилата може да се предвиди најголемиот број на гласови што може да ги има одделен вложувач.

Одлуките на собранието се донесуваат со мнозинство гласови на присутните членови, ако со статутот односно со правилата не е поинаку определено.

Со статутот односно со правилата може да се утврди дека собранието одлучува и без кворум во продолжението на седницата, по протекот на определено време.

Кворумот за работата на собранието се утврдува со статутот односно со правилата.

Претставникот на работничкиот совет учествува во работата на собранието и го запознава собранието со ставовите на работничкиот совет за прашањата за кои се одлучува, ако работничкиот совет за тие прашања зазел став.

Член 123

Собранието ги донесува статутот односно правилата на претпријатието и другите општи акти, програмата за работа и планот за развој на претпријатието, ја утврдува деловната политика, одлучува за распределбата и употребата на добивката и за покритието на загубите, донесува годишна пресметка на претпријатието; ги назначува и разрешува членовите на управниот и на надзорниот одбор; одлучува за промените на формите на организација на мешовитото претпријатие, за зголемувањето и намалувањето на основната главница; за престанокот на работата на мешовитото претпријатие, како и за другите прашања предвидени со статутот односно со правилата на друштвото.

2) *Управен одбор*

Член 124

Управниот одбор се состои од три или од повеќе членови - претставници на основачите на мешовитото претпријатие.

Бројот на членовите на управниот одбор се утврдува со статутот односно со правилата.

Со статутот односно со правилата на претпријатието може да се утврди определен број членови на управниот одбор да бидат лицата - стручњаци за прашањата од интерес за работата на мешовитото претпријатие и можат да се утврдат и посебни услови за изборот на членовите на управниот одбор.

Член 125

Собранието го избира и го разрешува управниот одбор. Едно лице може да биде избрано во управниот одбор повеќе пати.

Работничкиот совет именува и разрешува дел од членовите на управниот одбор, во согласност со статутот односно со правилата на претпријатието.

Член 126

Мандатот на членовите на управниот одбор трае четири години, ако со статутот односно со правилата не е поинаку определено.

Со статутот односно со правилата може да се утврди управниот одбор да се обновува и пред истекот на рокот од став 1 на овој член.

Член 127

Управниот одбор ги врши следните работи:

1) ги назначува и ги разрешува директорот односно претседателот и членовите на раководниот одбор и другите работници со посебни овластувања и одговорности;

2) ги донесува плановите и програмите за работа и општите акти на мешовитото претпријатие (правилниците), освен актите што ги донесува собранието или работничкиот совет, ако со овој закон не е поинаку определено;

3) ги подготвува предлозите за собранието и ги извршува неговите налози;

4) им дава упатства и насоки за работа на директорот односно на претседателот и на членовите на раководниот одбор, на другите работници со посебни овластувања и одговорности и на лицата во работен однос во мешовитото претпријатие;

5) тримесечно поднесува извештај до надзорниот одбор за работењето и, по негово барање, присуствува на седниците на надзорниот одбор, без право на глас;

6) се грижи за уредната и навремена изработка на периодичните извештаи и на годишната пресметка.

3) *Надзорен одбор*

Член 128

Надзорниот одбор се состои од најмалку три члена. Собранието на мешовитото претпријатие избира надзорен одбор и го разрешува освен членовите што, во согласност со статутот односно со правилата на друштвото, ги именува и разрешува работничкиот совет.

Собранието може за член на надзорниот одбор да именува и лица кои не се делегати на основачот односно членови на собранието, за прашањата од интерес за работата на надзорниот одбор.

Член 129

Членовите на надзорниот одбор се избираат на период од четири години и можат да бидат повторно избрани.

Секој член на надзорниот одбор има еден глас. Одлуките на надзорниот одбор се донесуваат со мнозинство на гласови на членовите на одборот. Членот на надзорниот одбор кој не се согласува со одлуката на надзорниот одбор може да го издвои своето мислење.

Член 130

Надзорниот одбор е должен:

1) да врши надзор над употребата на материјалните средства, да ги прегледа годишниот извештај, пресметката и предлогот на управниот одбор за распределба на добивката. Управниот одбор е должен тие акти да му ги достави на надзорниот одбор најдоцна 30 дена пред одржувањето на собранието кое решава за нив;

2) да утврди дали деловните книги на мешовитото претпријатие се водени уредно и во согласност со прописите;

3) во писмена форма да го извести собранието за резултатите од надзорот, укажувајќи на евентуалните пропусти на управниот одбор, на директорот односно на претседателот и на членовите на раководниот одбор и на другите лица вработени во мешовитото претпријатие.

4) *Работнички совет*

Член 131

Одредбите на овој закон што се однесуваат на работничкиот совет на општественото претпријатие, во поглед на начинот на изборот, начинот на одлучувањето и траењето на мандатот, се однесуваат и на работничкиот совет во мешовитото претпријатие.

Членовите на управниот одбор не можат да бидат избрани во работничкиот совет, но имаат право да присуствуваат на седниците на работничкиот совет.

Работничкиот совет ги врши, пред се, следните работи:

1) ги избира делегатите на работниците односно своите претставници во собранието, во управниот одбор и во надзорниот одбор;

2) ги разгледува предлозите на општите акти со кои се уредуваат работното време, начинот на утврдувањето на сложеноста на работата и работната успешност (нормата) и распределбата на личните доходи, заштитата при работата и слично;

3) го следи извршувањето на колективниот договор и на општите акти на претпријатието што се однесуваат на социјалната и економската положба на работниците;

4) разгледува односно дава предлози на плановите за кадрите и образованието;

5) ги разгледува предлозите за статусните промени на претпријатието, суштествените промени во техничко-технолошките и организационите постапки, големите интервенции и суштественото намалување на обемот или престанувањето на претпријатието;

6) одлучува за распределбата на делот од добивката што им припаѓа на работниците;

7) одлучува за распределбата на становите и станбените кредити;

8) одлучува за користењето на средствата за непосредна засадничка потрошувачка;

9) ги утврдува ставовите за работа на делегатите на работниците односно на своите претставници во собранието, управниот одбор и надзорниот одбор.

Ако во работите од став 2) и 5) не е постигната согласност помеѓу работничкиот совет и собранието односно управниот одбор, спорното прашање го решава арбитражна комисија, што ја формираат потписниците на колективниот договор.

Работничкиот совет е должен да заземе став за прашањата за кои одлучува собранието, а влијаат врз обновувањето, зголемувањето и унапредувањето на општествените средства и остварувањето на самоуправањето на работниците.

5) *Раководен орган*

Член 132

Директорот односно раководниот одбор на мешовитото претпријатие го организира и раководи со процесот на трудот и со работењето на претпријатието, го застапува претпријатието спрема трети лица и е одговорен за законитоста на работата на претпријатието.

Во остварувањето на обврските од став 1 на овој член, директорот односно раководниот одбор ги предлага основите на деловната политика, ги предлага планот и програмата за работа и презема мерки за нивното спроведување, ги извршува одлуките на собранието, на управниот одбор, на надзорниот одбор, на работничкиот совет

и одлуките на работниците донесени со лично изјаснување, ја предлага организацијата на мешовитото претпријатие и именувањето и разрешувањето на работниците со посебни овластувања и одговорности, одлучува за распоредувањето на работниците на определени работи и задачи, поднесува извештај за резултатите од работењето на мешовитото претпријатие по годишната пресметка и ги врши другите работи предвидени со статутот односно со правилата на претпријатието.

Ако директорот односно претседателот на работоводниот одбор на претпријатието смета дека самоуправниот општ акт или другиот акт на претпријатието е во спротивност со законот, ќе го предупреди за тоа органот што го донел тој акт. Ако и по предупредувањето органот што го донел таквиот акт остане при својот акт, директорот односно претседателот на работоводниот одбор ќе го запре од извршувањето тој акт, освен поединечните акти донесени во управна постапка и актите за кои за конечно одлучување е предвидена надлежност на судот, и за тоа, во рок од три дена од денот на запирањето, ќе го извести надлежниот орган на општествено-политичката заедница.

Глава III

ДОГОВОРНО ПРЕТПРИЈАТИЕ

Член 133

Договорната организација на здружен труд што ја основа работниот човек и во неа заради вршење на стопанска дејност здружува свој труд и свои средства со трудот на други лица работи како договорно претпријатие.

Во договорното претпријатие можат да здружуваат свои средства и други работни луѓе и граѓаните.

Договорно претпријатие може да основа странското лице заедно со домашно лице и во него да вложи средства во согласност со овој закон и со законот со кој се уредува вложувањето на странските лица.

Член 134

Меѓусебните односи на основачите на договорното претпријатие и на вложувачите на средствата се уредуваат со договор кој се склучува во писмена форма.

Договорот за основање на договорно претпријатие ги содржи особено: фирмата, седиштето и дејноста на договорното претпријатие; износот односно вредноста на средствата што работоводителот ги здружува во договорното претпријатие; правата и обврските на работоводителот по основ на здружување на труд и средства; правата и обврските на здружените работници по основ на работењето со општествени средства и начинот на нивното учество во управувањето; основите и мерилата за утврдување и начинот на исплатување на делот од доходот на договорното претпријатие што му припаѓа на работоводителот по основ на правото на сопственост над средствата што ги здружил; начинот и роковите на исплатата на вредноста односно на повратот на тие средства и одговорноста на договорното претпријатие за обврските во правниот промет спрема трети лица.

Договорот за основање на договорно претпријатие го склучуваат основачот и работниците што се вработуваат во договорното претпријатие.

Член 135

Од доходот на договорното претпријатие се издвојуваат средства за работоводителот и за работниците по основ на тековниот труд.

Остатокот на средствата претставува добивка на договорното претпријатие од која се намираваат општите и заедничките општествени потреби, средствата што му припаѓаат на работоводителот по основ на правото на сопственост и надоместот на личниот доход на работниците и на работоводителот по основ на стопанисувањето и управувањето со општествените средства (минат труд).

Остатокот од добивката претставува средства во општествена сопственост.

Средствата што работоводителот ќе ги здружи во договорното претпријатие се ревалоризираат, а повратот на

нивната вредност може да се изврши и од деловните средства на договорното претпријатие, ако е тоа предвидено со договорот за неговото основање.

Член 136

Работоводителот слободно одлучува дали средствата што ги стекнал по основ на правото на сопственост во договорното претпријатие, во целост или дел од тие средства, повторно ќе ги вложи во тоа претпријатие.

Работоводителот, спогодбено со работниците, ги утврдува условите и начинот за повлекување на средствата над кои има право на сопственост, а кои ги здружил во договорното претпријатие.

Член 137

Во остварувањето на правата и должностите работоводителот ги има правата, обврските и одговорностите што ги има директорот на општественото претпријатие.

Глава IV

ПРИВАТНО ПРЕТПРИЈАТИЕ, ДУКАН И ЗЕМЈОДЕЛСКО СТОПАНСТВО

1) Приватно претпријатие

Член 138

Приватно претпријатие се основа со средства на физички лица и на граѓански правни лица.

Приватно претпријатие може да се основа и како акционерско друштво, друштво со ограничена одговорност, командитно друштво или друштво со неограничена солидарна одговорност.

Со закон може да се определат дејностите за кои не може да се основаат приватни претпријатија.

Приватно претпријатие можат да основаат странските правни и физички лица, во согласност со сојузниот закон со кој се уредуваат странските вложувања.

Со сојузен закон може да се утврди во кои дејности односно на кои подрачја не може да се основа приватното претпријатие од став 3 на овој член.

Член 139

Основачот ги обезбедува средствата за основање и почеток на работата на приватното претпријатие и го донесува актот за основање.

Член 140

Во приватното претпријатие се формира работоводен орган, а може да се формира и работнички совет односно нему по положба и функција соодветен орган на управувањето, во согласност со актот за основање.

Работниците учествуваат во управувањето со приватното претпријатие во согласност со колективниот договор.

2. Дуќан

Член 141

Работниот човек кој самостојно врши дејност со личен труд односно со личен труд и со средства во сопственост на граѓаните може да основа дуќан заради вршење на стопанска дејност, во согласност со законот.

Дуќанот од став 1 на овој член може да има статус на правно лице.

3. Земјоделско стопанство

Член 142

Работниот човек кој самостојно врши дејност со личен труд односно со личен труд и со средства во сопственост на граѓаните може да основа земјоделско стопанство заради вршење на стопанска дејност, во согласност со законот.

Глава V

ЗАДРУГА, ПРЕТПРИЈАТИЕ НА МАЛОТО СТОПАНСТВО И ПРЕТПРИЈАТИЕ ЗА ВРАБОТУВАЊЕ НА ИНВАЛИДИ

1. Задруга

Член 143

На задружните претпријатија што вршат стопански дејности сообразно се применуваат одредбите од овој закон, ако со законот со кој се уредува правната положба на задругите и на задружните претпријатија не е поинаку определено.

2. Претпријатија на малото стопанство

Член 144

Општественото претпријатие, мешовитото претпријатие и приватното претпријатие се смета како претпријатие на малото стопанство ако има помалку од 100 вработени работници.

Сојузниот извршен совет ќе пропише кое претпријатие од став 1 на овој член не се смета како претпријатие на малото стопанство.

На претпријатието на малото стопанство сообразно се применуваат одредбите на овој закон, ако со закон не е поинаку определено.

3. Претпријатие за вработување на инвалиди

Член 145

Општественото претпријатие, мешовитото претпријатие, приватното претпријатие и здружното претпријатие што врши стопанска активност заради професионално оспособување и вработување на инвалидни лица и вработува најмалку 40% инвалидни работи како претпријатие за вработување на инвалиди.

На претпријатието од став 1 на овој член сообразно се применуваат одредбите на овој закон, ако со законот не е поинаку определено.

ДЕЛ ТРЕТИ

Глава I

ДЕЈНОСТ, СЕДИШТЕ И ФИРМА НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

1. Дејност на претпријатието

Член 146

Претпријатието може да врши една стопанска дејност или повеќе стопански дејности ако ги исполнува условите за вршење на секоја од тие дејности.

Дејностите од општествен интерес за народната одбрана и безбедноста на земјата и за заштитата и унапредувањето на човековата средина можат да се вршат под условите пропишани со сојузен закон.

Член 147

Претпријатието не може да започне со дејноста ниту да ги менува условите за нејзино вршење ако надлежниот орган не донел решение за тоа дека се исполнети условите во поглед на техничката опременост и заштитата при работата, на заштитата и унапредувањето на човековата средина, како и дека се исполнети и другите услови пропишани во согласност со законот.

Член 148

Со актот за основање на претпријатието или со самоуправната спогодба односно со договорот помеѓу претпријатието во основање и основачот може да се утврди дека претпријатието не може да ја промени дејноста за определено време или да ја промени дејноста со која може да ги доведе во прашање целите утврдени со актот за основање, со самоуправната спогодба односно со договорот.

За промена на дејноста на претпријатието е потребна согласност од основачот, ако е тоа предвидено со актот за основање на претпријатието, со самоуправната спогодба односно со договорот.

Одлука за промена на дејноста на претпријатието се донесува на начинот што е утврден со статутот на претпријатието.

Член 149

Претпријатието може да склучува договори и да врши други работи на прометот на стоки и услуги само во рамките на дејностите за кои е запишано во судскиот регистар.

Претпријатието може, без упис во судскиот регистар, да врши и други дејности, во помал обем, што и служат на дејноста која е запишана во судскиот регистар, што вообичаено се врши кон тие дејности, во помал обем или повремено, или што придонесуваат за поцелосно искористување на капацитетите и материјалите што се употребуваат за вршењето на запишаната дејност.

2. Седиште на претпријатието

Член 150

Седиште на претпријатието е местото во кое се врши дејноста на претпријатието. Ако таа дејност се врши во повеќе места, како седиште на претпријатието се смета местото што е утврдено со статутот.

Член 151

Претпријатието може да го промени седиштето.

Одлуката за промена на седиштето на претпријатието се донесува на начинот предвиден со статутот на претпријатието.

Со актот за основање на претпријатието може да се определи дека за промена на неговото седиште е потребна согласност од основачот.

3. Фирма на претпријатието

Член 152

Фирма е името под кое работи претпријатието.

Делот на претпријатието стапува во правниот промет под фирмата на претпријатието во чијшто е состав.

Одлука за промена на фирмата на претпријатието се донесува на начинот што е утврден со статутот на претпријатието.

Член 153

Фирмата содржи ознака која упатува на дејноста, како и ознака со која поблиску се обележува називот на претпријатието.

Фирмата го содржи седиштето на претпријатието.

Фирмата може да содржи цртежи, слики и сл.

Фирмата содржи ознака на формата и на видот на одговорноста на претпријатието.

Член 154

За да се внесе во фирмата име на историска и на друга прочуена личност потребна е дозвола од надлежниот општински орган, освен ако основачот е општествено-политичка заедница.

За да се внесе во фирмата име на историска или на друга умрена прочуена личност потребна е согласност од нејзините сродници до третиот степен на сродство, ако со посебен закон не е поинаку определено.

На барање од надлежниот општински орган односно од сродниците од став 2 на овој член, судот што го води судскиот регистар одлучува од фирмата да се брише името на историска односно на друга прочуена личност ако оцени дека со работењето на претпријатието угледот на таа личност е доведен во прашање.

Во фирмата не може да се внесе називот на општествено-политичка заедница, освен по одобрение од нејзиниот надлежен орган.

Член 155

Претпријатието може да има и скратена ознака на фирмата, која ја содржи формата и видот на одговорноста на претпријатието.

Скратената ознака на фирмата се запишува во судскиот регистар.

Член 156

Под иста или слична фирма не можат да бидат запишани кај ист суд кој го води судскиот регистар две или повеќе претпријатија што вршат иста или сродна дејност.

Ако две или повеќе претпријатија со иста или сродна дејност, чии седишта се на подрачјето на ист суд кој го води судскиот регистар, му пријавиле на судот фирми што не се разликуваат една од друга, право на упис на фирмата има претпријатието што порано му ја пријавило фирмата на судот.

Член 157

Претпријатието во своето работење може да ја употребува фирмата само онака како што е запишана во судскиот регистар.

Фирмата може да се употребува и како стоковен знак, освен ако со сојузен закон е поинаку определено.

Фирмата или скратената ознака на фирмата мора да се истакне на деловните простории на претпријатието.

Член 158

Претпријатието кое самостојно настапува на пазарот има право да бара пред надлежниот суд заштита на фирмата.

Барањето може да се поднесе против претпријатие што е запишано во судскиот регистар кај истиот или кај друг суд.

Правото на поднесување барање за заштита на фирмата престанува по истекот на три години од денот на уписот во судскиот регистар на фирмата против која се бара заштита.

Член 159

На претпријатието против кое се бара заштита на фирмата судот ќе му ја забрани употребата на фирмата, ако најде дека тоа барање е оправдано.

Во случајот од став 1 на овој член судот, според околностите на случајот, ќе му досуди на тужителот, по негово барање, надомест на штетата во привремен износ.

Глава II

ИМОТ НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО, ДЕЛОВНИ КНИГИ И РЕЗУЛТАТИ ОД РАБОТЕЊЕТО НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Член 160

Имотот на претпријатието го сочинуваат предмети, права и пари.

Член 161

Претпријатието е должно да води деловни книги и периодично да ги заклучува, составувајќи врз основа на нив периодични и годишни пресметки.

Член 162

Имотот на претпријатието, деловните книги, резултатите од работењето на претпријатието и утврдувањето и распоредувањето на доходот и добивката односно финансискиот резултат од работењето се уредуваат со посебен сојузен закон.

Права, обврски и одговорности на претпријатието во правниот промет

Член 163

Средствата на претпријатието се во правен промет, а кога тоа е определено со закон – во ограничен правен промет, или се надвор од правниот промет.

Член 164

Претпријатието има право во правниот промет да склучува договори и самоуправни спогодби и да врши други правни работи и дејствија во рамките на својата правна способност.

Член 165

Претпријатието одговара за своите обврски со сите средства со кои располага и што ги користи.

Претпријатието може да одговара и за обврските на други претпријатија преземени со самоуправни спогодба односно со договор.

Член 166

Претпријатието одговара за обврските на сложеното претпријатие или на друга форма на здружување на начинот утврден со самоуправниот спогодба за здружување односно со договорот.

Член 167

Одговорноста на претпријатието за обврските на други претпријатија во правниот промет може да биде неограничена (солидарна или супсидијарна) или ограничена (солидарна или супсидијарна).

Делот од општественото претпријатие кој има определени овластувања во правниот промет настапува на начинот и под условите предвидени со статутот на општественото претпријатие, а за неговите обврски, во согласност со дадените овластувања, одговара претпријатието.

Член 168

Ако општественото претпријатие, согласно со одредбите од законот со кој се уредува финансиското работење, не е солвентно или има растројство во работењето, а работничкиот совет оцени дека не постојат услови за отстранување на настанатите растројства во работењето и на солвентноста, може да одлучи да им понуди на доверителите, на работниците вработени во тоа претпријатие или на други лица да им ги продаде средствата на претпријатието, на начин утврден со статутот на претпријатието.

Одредбата на став 1 од овој член не се однесува на посебните општествени претпријатија.

Глава III

ЗАСТАПУВАЊЕ И ПРЕТСТАВУВАЊЕ НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Член 169

Претпријатието го застапуваат и претставуваат директорот односно претседателот на раководниот одбор.

Со статутот односно правилата на претпријатието може да се определи, покрај директорот односно претседателот на раководниот одбор, претпријатието во определени правни работи да го застапуваат и други работници.

Член 170

Застапникот е овластен од името на претпријатието, во рамките на неговата дејност, а во границите на своите овластувања, да склучува договори и да врши други правни дејствија, како и да го застапува претпријатието пред судовите и другите органи.

Со статутот односно правилата на претпријатието може да се ограничи овластувањето на застапникот за склучување на определени договори односно за вршење на други определени правни дејствија, а може да се определи застапникот, од името на претпријатието, да склучува договори и да врши други правни дејствија само со претходна одлука на работничкиот совет односно на друг орган или заедно со определен орган на претпријатието.

Овластувањето на застапникот на претпријатието односно ограничувањето на неговите овластувања се запишува во судскиот регистар.

Член 171

Претставникот на претпријатието е овластен да истапува од името на претпријатието, а правни дејствија може да презема ако е овластен и за застапување.

Член 172

Застапникот на претпријатието може, во рамките на своите овластувања, да му даде на друго лице писмено полномошно за склучување на определени видови договори и за преземање на определени правни дејствија односно за склучување на поединични определени договори и преземање на поединични определени правни дејствија.

Со статутот на претпријатието или со одлука на органот на управување може да се определи да може застапникот да му даде полномошно на друго лице само со согласност од соодветниот орган.

Член 173

Претпријатието може да му даде прокура на работникот со посебни овластувања и одговорности или на друго лице во претпријатието.

Прокура не можат да даваат договорните претпријатија, приватните претпријатија, дуќаните, задругите и претпријатијата на малото стопанство.

Давањето и престанокот на овластувањето од ст. 1 и 2 на овој член се запишуваат во судскиот регистар, со тоа што уписот на престанокот на тоа овластување му се пријавува на судот најдоцна во рок од три дена од денот на престанокот на овластувањето.

Член 174

Прокура на друго лице може да му даде директорот, со согласност од работничкиот совет на претпријатието.

Прокурата за која не е дадена согласност од работничкиот совет не може да биде запишана во судскиот регистар.

Член 175

Прокурата може да биде поединечна (поединечна прокура) или заедничка (групна прокура).

Поединечна прокура може да му се даде на едно лице или на поголем број лица.

Ако поединечна прокура им е дадена на поголем број лица, секој прокуриснт ги има сите овластувања што според законот ги содржи прокурата.

Групна прокура може да им се даде на двајца или на поголем број лица заедно.

Во случај на групна прокура, правните работи и дејствија се полноможни ако постои согласна изјава на волјата на сите прокуриснти.

Изјавата на волјата и соопштенијата од трети лица направени до еден од прокуриснтите се смета дека се направени до сите прокуриснти.

Глава IV

ДЕЛОВНА ТАЈНА

Член 176

Деловна тајна претставуваат исправите и податоците утврдени со статутот односно правилата или со друг самоуправен општ акт односно со општиот акт на претпријатието, чие соопштување на неовластено лице би било спротивно на работењето на претпријатието и би им штетело на интересите и на деловниот углед на претпријатието, ако со закон не е поинаку определено.

Член 177

Исправите и податоците, утврдени со статутот односно правилата или со друг самоуправен општ акт односно со општиот акт на претпријатието, како деловна тајна, можат на други лица да им ги соопштуваат лицата овластени со тие акти.

Член 178

Деловната тајна се должни да ја чуваат сите работници што на кој и да било начин ќе узнаат за исправата или податокот што се сметаат за деловна тајна.

Должноста за чување на деловната тајна трае и по престанувањето на работниот однос на работникот во претпријатието.

Работниците се должни да ја чуваат деловната тајна што ќе ја узнаат во вршењето на работите со други претпријатија.

Глава V

НАДЗОР НАД ЗАКОНИТОСТА НА РАБОТАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Член 179

Надзор над законитоста на работата на претпријатието врши надлежниот орган на општината на чија територија е седиштето на претпријатието.

Надзорот над законитоста на работата на претпријатието подразбира и надзор во поглед на согласноста на самоуправните општи акти односно на општите акти или на колективните договори со законот.

Член 180

Во вршењето надзор над законитоста на работата на претпријатието собрание на општината има право и должност да го запре, делумно или во целост, од извршување секој самоуправен општ акт односно општиот акт или колективниот договор кој е спротивен на законот.

Член 181

Ако директорот односно претседателот на работководниот одбор на претпријатието заплел од извршување самоуправен општ акт односно друг општ акт или колективен договор односно одлука на работничкиот совет или на друг орган во претпријатието, кои не се во согласност со уставот односно кои се во спротивност со законот, ќе го извести за тоа надлежното собрание на општината. Надлежното собрание на општината е должно во рок од 30 дена од денот на приемот на известувањето, да го разгледа запрениот самоуправен општ акт односно запрената одлука и да донесе решение.

Ако во рокот од став 1 на овој член собрание на општината не донесе одлука, запрениот самоуправен општ акт односно другиот општ акт или колективниот договор односно одлуката може да се применува.

Член 182

Собрание на општествено-политичката заедница може, во согласност со законот, да запре од извршување одлука, друг акт и дејствие на претпријатието со кои се повредуваат самоуправните права на работниците и општествената сопственост.

Ако општествено-политичката заедница запрела од извршување самоуправен општ акт односно друг општ акт или колективен договор односно одлука на работничкиот совет или на друг орган на претпријатието, за кои смета дека не се во согласност со уставот односно дека се спротивни на законот, должна е во рок од осум дена од денот на донесувањето на решението за запирање да поведе пред уставниот суд постапка за оценување на уставноста односно на законитоста на запрениот акт.

Ако општествено-политичката заедница во роковите утврдени во ст. 1 и 2 на овој член не поведе постапка пред уставниот суд односно пред судот, решението за запирање престанува да важи и актот што е запреен може да се применува.

Глава VI

УПИС ВО СУДСКИОТ РЕГИСТАР

Член 183

Во судскиот регистар се запишуваат: општественото претпријатие, задружното претпријатие, мешовитото претпријатие, договорното претпријатие, приватното претпријатие и другите форми на здружување утврдени со овој закон.

Делот од претпријатието кој има определени права и обврски во правниот промет се запишува во судскиот регистар.

Член 184

Во судскиот регистар се запишуваат: основањето, здружувањето, организирањето и престанокот на субјектот на уписот, како и статусните и другите промени на тие субјекти.

Во судскиот регистар се запишуваат и другите податоци за субјектите на уписот што се од значење за правниот промет, и тоа: фирмата, седиштето, дејноста, овластувањата во правниот промет со трети лица, видот и обемот на одговорноста во правниот промет со трети лица, видот и обемот на одговорноста за обврските на субјектот на уписот утврдени со статутот, имињата на лицата овластени за застапување и границите на нивните овластувања, називот и седиштето на основачот, како и бројот и датумот на актот за основањето. Во судскиот регистар се запишуваат и податоците за другите факти определени со законот.

Член 185

Уписот во судскиот регистар се врши по барање на овластеното лице, кое се поднесува во рок од 15 дена од денот кога се стекнале условите за упис.

Член 186

Податоците запишани во судскиот регистар се јавни и се објавуваат во „Службен лист на СФРЈ“.

Уписот во судскиот регистар има правно дејство спрема трети лица од денот на уписот.

Тој што во правниот промет, постапувајќи совесно, ќе има доверба во податоците запишани во судскиот регистар, не ги поднесува штетните правни последици што ќе настанат од тоа.

Член 187

Сојузниот извршен совет донесува поблиски прописи за судскиот регистар, за збирката на исправите и за помошните книги што се водат кон регистратор, за начинот на уписот во судскиот регистар, за лицата овластени за поднесување на пријава за упис, за содржината на пријавата, за исправите и доказите што се прилагаат кон пријавата, за објавување на уписот и за начинот на издавање на извод од судскиот регистар.

Глава VII

ПРЕСТАНОК НА ПРЕТПРИЈАТИЕТО

Член 188

Претпријатието престанува:

1) ако е изречена мерката забрана на вршењето на дејноста поради тоа што не ги исполнува условите за вршење на својата дејност, а во рокот определен за изрекување на мерката не ги исполни условите за вршење на таа дејност односно не ја промени дејноста;

2) ако престанат да постојат природните и другите услови за вршење на стопанската дејност која е предмет на работењето;

3) ако со правосилна одлука на судот се утврди ништовност на уписот во судскиот регистар на претпријатието;

4) ако претпријатието се спои со друго претпријатие или се присоедини кон друго претпријатие или ако се подели на повеќе претпријатија.

Во случаите од точ. 1 до 3 на став 1 од овој член се спроведува постапка за редовна ликвидација.

Претпријатието престанува со спроведување на постапка на стечај.

Сложеното претпријатие, заедницата на претпријатија, деловното здружение и другите форми на здружување престануваат да постојат кога сите претпријатија здружени во тие форми ќе го одлучат тоа или кога ќе престанат да постојат.

ДЕЛ ЧЕТВРТИ

ПРИМЕНА НА ОДРЕДБИТЕ ОД ОВОЈ ЗАКОН

Член 189

Одредбите од овој закон се применуваат и на другите форми на организирање за вршење на стопанска дејност -

производството и прометот на стоки и услуги или прометот на стоки, а кои не се наведени во овој закон.

ДЕЛ ПЕТИ

КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 190

Со парична казна од 1,500.000 до 45,000.000 динари ќе се казни за стопански престап претпријатие:

1) ако ја започне дејноста или ги измени условите за вршење на дејноста пред да донесе надлежниот орган решение дека се исполнети условите во поглед на техничката опременост, заштитата при работата или заштитата и унапредувањето на човековата средина или другите пропишани услови (член 147);

2) ако склучува договори и врши други работи на прометот на стоки и услуги надвор од рамките на дејноста запишана во судскиот регистар (член 149 став 1).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во претпријатието со парична казна од 300.000 до 2,500.000 динари.

Член 191

Со парична казна од 300.000 до 4,500.000 динари ќе се казни за прекршок претпријатие:

1) ако во рок од 30 дена од денот на уписот во судскиот регистар не распише јавен конкурс за именување на работоводниот орган (член 12);

2) ако во рок од осум дена од денот на донесувањето на одлука по повод конкурсот од член 54 на овој закон за таа одлука не ги извести сите учесници на конкурсот (член 55 став 1);

3) ако не обезбеди да му бидат на секој работник достапни сите самоуправни општи акти (член 65 став 3);

4) ако во своето работење фирмата не ја употребува ознака како што е запишана во судскиот регистар (член 157 став 1).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни за прекршок и одговорното лице во претпријатието со парична казна од 100.000 до 1,000.000 динари.

ДЕЛ ШЕСТИ

ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 192

Постојните работни организации, сложените организации на здружен труд, задружните организации и организациите на кооперанти, деловните заедници и заедниците на здружен труд за меѓусебна планска и деловна соработка, работните заедници во нив, како и другите форми на здружување на трудот и средствата, со денот на влегувањето на овој закон во сила продолжуваат со работата на начинот и под условите под кои се запишани во судскиот регистар.

Постојните работни организации што во својот состав имаат основни организации на здружен труд, од денот на влегувањето на овој закон во сила ги искажуваат финансиските и другите резултати од своето работење и на ниво на работната организација.

Организациите на здружен труд и заедниците од став 1 на овој член освен задружните организации и организациите на кооперанти, како и на другите форми на здружување на труд и средства, чиј начин на организирање се уредува со посебен закон, се должни да се организираат и да ги усогласат самоуправните општи акти со одредбите од овој закон до 31 декември 1991 година.

Член 193

Во постапката на организирање на постојните сложени организации на здружен труд или на работните организации со одредбите од овој закон, се разграничуваат имотно-правните односи и другите права и обврски настанати со заедничкото работење и работата врз основа на постојните самоуправни спогодби за здружување со сложена организација на здружен труд или работна организација.

Носител на иницијативата и активноста за утврдување на предлогот за организирање во согласност со одред-

бите од овој закон е работничкиот совет на постојната сложена односно работна организација.

Член 194

Ако постапката за организирање на основна организација на здружен труд, за основање на работна организација, организирање на сложена организација на здружен труд, на деловна заедница и заедница на здружен труд за меѓусебна планска и деловна соработка, како и на работна заедница во нив, била во тек на денот на влегувањето на овој закон во сила, ќе се заврши според одредбите од овој закон.

Одредбите од овој закон нема да се применуваат на постапката на вршење статусни промени (издвојување, присојдинување, спојување или поделба), додека организацијата односно заедницата од член 192 на овој закон не ги усогласи одредбите на своите самоуправни општи акт и со одредбите на овој закон.

Член 195

Прописот со кој се уредува уписот во судскиот регистар ќе се усогласи со одредбите на овој закон во рок од три месеци од денот на влегувањето на овој закон во сила.

Член 196

Со денот на влегувањето на овој закон во сила нема да се применуваат одредбите од Законот за здружениот труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 53/76, 57/83 и 85/87) што се во спротивност со одредбите од овој закон.

Член 197

Овој закон влегува во сила на 1 јануари 1989 година.

1022.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРИВРЕМЕНО УТВРДУВАЊЕ НА ПРИХОДИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ШТО ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1 ЈАНУАРИ ДО 28 ФЕВРУАРИ 1989 ГОДИНА СЕ КОРИСТАТ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СТОПАНСТВОТО

Се прогласува Законот за привремено утврдување на приходите на федерацијата што за периодот од 1 јануари до 28 февруари 1989 година се користат за потребите на стопанството, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година.

П бр. 921
30 декември 1988 година
Београд

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Раиф Диздаревиќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасоје Меденица, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРИВРЕМЕНО УТВРДУВАЊЕ НА ПРИХОДИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ШТО ЗА ПЕРИОДОТ ОД 1 ЈАНУАРИ ДО 28 ФЕВРУАРИ 1989 ГОДИНА СЕ КОРИСТАТ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА СТОПАНСТВОТО

Член 1

За потребите на стопанството се отстапува во 1989 година од оставарените приходи на федерацијата од цари-

на и од други увозни давачки и се пренесува при секоја уплата на посебните сметки кај Службата на општественото книговодство на Југославија:

1) 40,44% за поврат на царината и на другите увозни давачки во корист на организациите на здружен труд кои извезуваат – на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на економските односи со странство.

За поврат на царината и на другите увозни давачки во корист на организациите на здружен труд кои извезуваат се отстапува и вкупниот приход остварен од посебните давачки при увозот на земјоделски и прехранбени производи и се пренесува при секоја уплата на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на економските односи со странство;

2) 5,07% за општа стопанска пропаганда и за општа туристичко-информативна дејност спрема странство, а најмногу до 81.700.000.000 динари – на посебна сметка на Стопанската комора на Југославија.

По издвојувањето на средствата утврдени во став 1 на оваа одредба, се престанува со издвојувањето, а повеќе издвоените средства ќе се пренесат во Буџетот на федерацијата за 1989 година;

3) 3,92% за регрес за вештачки губриња, а најмногу до 252.600.000.000 динари – на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на земјоделството;

4) 4,21% за поттикнување на технолошкиот развој на Југославија, а најмногу до 271.600.000.000 динари – на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на науката, технологијата и информатиката;

5) 1,16% за покривање на курсните разлики и каматите кај Народната банка на Југославија по депонираното девизно штедење и по определени странски конвертирани кредити, а најмногу до 74.500.000.000 динари – на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите.

Повеќе издвоените средства од износите за одделни намени утврдени во одредбата под 3), 4) и 5) на овој член ќе се пренесат на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на економските односи со странство за поврат на царината и на другите увозни давачки во корист на организациите на здружен труд кои извезуваат. По издвојувањето на средствата за одделни намени до износите утврдени во одредбата под 3), 4) и 5) на овој член, ќе се издвојуваат средства по утврдените проценти за одделни намени и ќе се пренесуваат на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на економските односи со странство за поврат на царината и на другите увозни давачки во корист на организациите на здружен труд кои извезуваат.

Член 2

Од оставарените приходи од основниот данок на промет на дериватите од нафта, при секоја уплата се пренесува на посебна сметка кај Службата на општественото книговодство на Југославија делот што ѝ припаѓа на федерацијата, и тоа:

1) за намените од Законот за условите и начинот на обезбедувањето и користењето на средствата за покривање на курсните разлики, каматите и другите трошоци настанати по основ на увозот на нафта и на деривати од нафта од 1980 година и за покривање на курсните разлики за Југословенскиот нафтовод – на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите, и тоа:

а) моторен бензин	
– МБ-86	6,082%
– МБ-98	6,076%
– БМБ-95	6,017%
б) плинско масло – дизел-гориво	
– Д-1	6,229%
– Д-2	6,196%
– Д-3	6,161%
в) масло за горење	
– масло за горење екстра лесно (ЕЛ)	6,917%
– масло за горење лесно специјално (ЛС)	6,942%

– други масла за горење лесно (Л), средно (С), средно ниско сулфурно (СНС), тешко (Т) и тешко ниско сулфурно (ТНС) 7,826%

2) за стоковните резерви на федерацијата – на посебна сметка на Сојузната дирекција за стоковни резерви, и тоа:

- а) моторен бензин
 - МБ-86 7,606%
 - МБ-98 7,600%
 - БМБ-95 7,526%
- б) плинско масло – дизел-гориво
 - Д-1 7,791%
 - Д-2 7,749%
 - Д-3 7,706%
- в) масло за горење
 - масло за горење екстра лесно (ЕЛ) 7,376%
 - масло за горење лесно специјално (ЛС) 7,402%
 - други масла за горење лесно (Л), средно (С), средно ниско сулфурно (СНС), тешко (Т) и тешко ниско сулфурно (ТНС) 8,345%

3) за финансирање на намените што ќе се утврдат со Законот за финансирање на изградбата на Автопатот „Братство-единство“, патиштата според Осимските спогодби и на изградбата и реконструкцијата на патишта од интерес за целата земја, на социјалистичките републики и на социјалистичките автономни покраини – на посебни сметки на самоуправните интересни заедници за патишта во износите што ќе се уплатат од основниот данок на промет на дериватите од нафта на територијата на републиката односно на автономната покраина, и тоа:

- а) моторен бензин
 - МБ-86 14,999%
 - МБ-98 14,984%
 - БМБ-95 14,839%
- б) плинско масло – дизел-гориво
 - Д-1 15,362%
 - Д-2 15,279%
 - Д-3 15,195%
- в) масло за горење
 - масло за горење екстра лесно (ЕЛ) 17,059%
 - масло за горење лесно специјално (ЛС) 17,119%
 - други масла за горење лесно (Л), средно (С), средно ниско сулфурно (СНС), тешко (Т) и тешко ниско сулфурно (ТНС) 19,300%

Средствата од став 1 на оваа одредба до донесувањето на Законот за финансирање на изградбата на Автопатот „Братство-единство“, патиштата според Осимските спогодби и на изградбата и реконструкцијата на патишта од интерес за целата земја, можат да се користат за повлекување на кредитите на меѓународните финансиски институции за финансирање на изградбата на Автопатот „Братство-единство“, патиштата според Осимските спогодби и магистралните патишта и до 20% од приливот на средствата за одржување на патиштата и за отплата на странските кредити користени за изградба на патишта.

Средствата од став 1 на оваа одредба ќе се издвојуваат до 31 јануари 1989 година;

4) за регрес на делот од каматите според одредбите на член 6 од Општествениот договор за посебните мерки за најбрз развој на САП Косово во периодот од 1986 до 1990 година на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите, и тоа:

- а) моторен бензин
 - МБ-86 0,246%
 - МБ-98 0,245%
 - БМБ-95 0,243%
- б) плинско масло – дизел-гориво
 - Д-1 0,252%
 - Д-2 0,250%
 - Д-3 0,249%
- в) масло за горење
 - масло за горење екстра лесно (ЕЛ) 0,238%
 - масло за горење лесно специјално (ЛС) 0,239%

– други масла за горење лесно (Л), средно (С), средно ниско сулфурно (СНС), тешко (Т) и тешко ниско сулфурно (ТНС) 0,269%

Средствата од став 1 на оваа одредба сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите ќе ги пренесе на онаа организација на здружен труд за регрес на каматите по кредитите што ги користи од член 6 на Општествениот договор за посебните мерки за најбрз развој на САП Косово во периодот од 1986 до 1990 година, а врз основа на документацијата за користењето на кредитите, заверена од соодветната служба на општественото книговодство;

5) за кредитирање на извозот на опрема, бродови и на изведувањето на инвестициони работи на кредит во странство преку Југословенската банка за меѓународна економска соработка, на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите, и тоа:

- а) моторен бензин
 - МБ-86 1,159%
 - МБ-98 1,158%
 - БМБ-95 1,146%
- б) плинско масло – дизел-гориво
 - Д-1 1,187%
 - Д-2 1,180%
 - Д-3 1,174%
- в) масло за горење
 - масло за горење екстра лесно (ЕЛ) 1,124%
 - масло за горење лесно специјално (ЛС) 1,127%
 - други масла за горење лесно (Л), средно (С), средно ниско сулфурно (СНС), тешко (Т) и тешко ниско сулфурно (ТНС) 1,271%

Издвоените средства од став 1 на оваа одредба сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите ќе ги пренесе на Југословенската банка за меѓународна економска соработка, на име основачки влог на федерацијата;

6) за покривање на курсните разлики и каматите кај Народната банка на Југославија по депонираното девизно штедење и по определени странски конвертирани кредити, на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансиите, и тоа:

- а) моторен бензин
 - МБ-86 5,811%
 - МБ-98 5,805%
 - БМБ-95 5,749%
- б) плинско масло – дизел-гориво
 - Д-1 5,951%
 - Д-2 5,920%
 - Д-3 5,887%
- в) масло за горење
 - масло за горење екстра лесно (ЕЛ) 5,635
 - масло за горење лесно специјално (ЛС) 5,654
 - други масла за горење лесно (Л), средно (С), средно ниско сулфурно (СНС), тешко (Т) и тешко ниско сулфурно (ТНС) 6,375%

Член 3

Остварениот приход од основниот данок на промет на преработките од тутун, делот што ѝ припаѓа на федерацијата, се пренесува за компензации за определени производи на посебна сметка на сојузниот орган на управата надлежен за работи на стопанството кај Службата на општественото книговодство на Југославија.

Издвојувањето на средствата во смисла на став 1 од овој член ќе се врши до намирувањето на обврските по основ на компензациите за определени производи создадени до 31. XII 1988 година, како и за обврските што ќе бидат создадени до 28 февруари 1989 година. Повеќе издвоените средства по намирувањето на создадените обврски ќе се пренесат во Буџетот на федерацијата за 1989 година.

По намирувањето на обврските од став 2 на овој член, остварениот приход од основниот данок на промет на преработките од тутун, делот што ѝ припаѓа на федерацијата, се уплатува во Буџетот на федерацијата за 1989 година.

Член 4

Стопанската комора на Југославија пренесените средства на посебната сметка од член 1 одредба под 2) на овој закон, најдоцна во рок од пет дена од денот на приемот на средствата, ќе ги пренесе на посебни потсметки, и тоа: 35,30% а најмногу до 28.840.000.000 динари на потсметката за општа стопанска пропаганда и 64,70%, а најмногу до 52.860.000.000 динари на потсметката за општа туристичко-информативна дејност спрема странство.

Член 5

Средствата од член 1 одредба под 1) на овој закон се користат сразмерно со остварениот извоз и девизниот прилив, предвидени со Одлуката за заедничката девизна политика и за проецијата на платниот биланс на Југославија за 1989 година.

Средствата од член 1 одредба под 2) на овој закон се користат во согласност со извршувањето на програмата за општа стопанска пропаганда и општа туристичко-информативна дејност спрема странство.

Средствата од член 1 одредба под 3) на овој закон се користат во согласност со посебен сојузен закон.

Средствата од член 1 одредба под 4) на овој закон се користат во согласност со посебен сојузен закон.

Средствата од член 1 одредба под 5) и од член 2 одредба под 6) на овој закон се користат во согласност со посебен сојузен закон.

Средствата од член 2 на одредбата под 1), 2) и 5) од овој закон се користат во согласност со посебен сојузен закон.

Средствата од член 3 на овој закон се користат во согласност со посебен сојузен закон.

Член 6

Со средствата од член 1 одредба под 1) и 3), на член 2 одредба под 1) и на член 3 од овој закон ќе се исплатуваат обврските по налозите за плаќање до 31 декември 1989 година, примени во Службата на општественото книговодство на Југославија до 10 јануари 1990 година.

На износот на втасаните а ненамирени обврски по примените барања од став 1 на овој член во Службата на општественото книговодство на Југославија нема да се пресметува камата.

Член 7

Службата на општественото книговодство на Југославија и Народната банка на Југославија вршат контрола на користењето на средствата за потребите на стопанството, водат евиденција и поднесуваат извештаи за користењето на тие средства. Начинот на водење евиденција и поднесувањето на извештаи за користењето на средствата за поврат на царината и на другите увозни давачки во корист на организациите на здружен труд кои извезуваат и за општа стопанска пропаганда и општа туристичко-информативна дејност спрема странство ги пропишува Сојузниот извршен совет.

Водењето на евиденција и поднесувањето на извештаи за користењето на средствата за регрес за вештачки губрива се врши во согласност со посебен сојузен закон.

Водењето на евиденција и поднесувањето на извештаи за користењето на средствата за поттикнување на технолошки развој на Југославија се врши во согласност со посебен закон.

Водењето на евиденција и поднесувањето на извештаи за користењето на средствата за покривање на курсните разлики и каматите кај Народната банка на Југославија по депонираното девизно штедење и по определени странски конвертирани кредити се врши во согласност со посебен сојузен закон.

Водењето на евиденција и поднесувањето на извештаи за користењето на средствата за намените од член 2 на одредба под 1), 2) и 5) од овој закон се врши во согласност со посебен закон.

Евиденциите ги води и извештаи за користењето на средствата за намената од член 2 одредба под 3) од овој закон на Собранието на СФРЈ му поднесува сојузниот орган на управата надлежен за работи на сообраќајот и врските, врз основа на извештаите од самоуправните интересни за-

едници за патишта на републиките и на автономните покраини.

Евиденциите за користењето на средствата за намените од член 2 одредба под 4) од овој закон ги води сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите и за тоа му поднесува извештај на Собранието на СФРЈ.

Водењето на евиденција и поднесувањето на извештаи за користењето на средствата за компензации за определени производи се вршат во согласност со посебен закон.

Член 8

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на економските односи со странство, сојузниот орган на управата надлежен за работи на земјоделството, сојузниот орган на управата надлежен за работи на науката, технологијата и информатиката, сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите, сојузниот орган на управата надлежен за работи на стопанството, Сојузната дирекција за стоковни резерви и Стопанската комора на Југославија за средствата од посебните сметки од чл. 1, 2 и 3 на овој закон водат книговодства и донесуваат завршни сметки за 1989 година.

Сојузниот орган на управата надлежен за работи на економските односи со странство, сојузниот орган на управата надлежен за работи на земјоделството, сојузниот орган на управата надлежен за работи на науката, технологијата и информатиката, сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите, сојузниот орган на управата надлежен за работи на стопанството и Сојузната дирекција за стоковни резерви можат дел од работата кој се однесува на евиденцијата за средствата на посебната сметка од чл. 1, 2 и 3 на овој закон да ѝ доверат на Службата на општественото книговодство на Југославија или на друга специјализирана организација.

Надоместот за вршење на работите од став 2 на овој член се утврдува со договор меѓу сојузните органи на управата од тој став и извршителот на работите.

Собранието на СФРЈ ги потврдува завршните сметки од став 1 на овој член.

Член 9

Приходите од царината, од другите увозни давачки и од посебните давачки при увозот на земјоделски и преработени производи за стоките увезени до 31 декември 1989 година, како и приходите од основниот данок на промет на нафтени деривати и од основниот данок на промет на преработки од тутун, на прометот остварен до 31 декември 1989 година, што ќе се наплатат од 1 до 31 јануари 1990 година, се уплатуваат во корист на посебните сметки од чл. 1 и 2 на овој закон за 1989 година.

Трошоците на платниот промет и другите трошоци настанати во врска со работењето со средствата за потребите на стопанството што се утврдуваат со овој закон се покриваат од тие средства.

Член 10

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а се применува од 1 јануари 1989 година.

1023.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА СТРАНСКИТЕ ВЛОЖУВАЊА

Се прогласува Законот за странските вложувања, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Собо-

рот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година.

П бр. 915
30 декември 1988 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Раиф Диздаревиќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

ЗАКОН ЗА СТРАНСКИТЕ ВЛОЖУВАЊА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Странски лица можат да вложуваат средства заради вршење на стопански и општествени дејности во Социјалистичка Федеративна Република Југославија, ако со сојузниот закон не е поинаку уредено.

Член 2

Странски вложувач, во смисла на овој закон, е странското правно лице чие седиште е во странство и странско физичко лице.

За странски вложувач, во смисла на став 1 од овој член, се смета југословенскиот граѓанин кој има престојувалиште во странство, како и странското лице кое има сопствено претпријатие во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Домашен вложувач, во смисла на овој закон, е претпријатието, освен претпријатието во сопственост на странско лице, работната организација која врши општествени дејности, општествено-политичката заедница, банката, другата финансиска организација, организацијата за осигурување и домашното физичко лице.

Член 3

Влоговите на домашните вложувачи можат да бидат во динари, во предмети и во права, а влоговите на странските вложувачи можат да бидат во девизи, во предмети, во права и во динари, што според прописите за девизното работење можат да се трансферираат во странство.

Член 4

Странскиот вложувач може да вложи и динари стекнати со откуп и конверзија на обврските по определени странски кредити и по други форми, во согласност со сојузниот закон со кој се уредуваат кредитните односи со странство.

Содоговарачите можат директно да го конвертираат надворешниот долг во влог во постојното претпријатие или во банката.

II. ПРАВА НА СТРАНСКИТЕ ВЛОЖУВАЧИ И НИВНА ЗАШТИТА

Член 5

Странскиот вложувач ги има правата утврдени со договор, а особено:

1) да управува или да учествува во управувањето со работењето на претпријатието, сразмерно со вложените средства;

2) да ги пренесе правата и обврските од договорот врз други домашни или странски вложувачи;

3) да учествува во добивката сразмерно со вложените средства и право на слободен трансфер и реинвестирање на таа добивка;

4) на поврат на одделни вложени предмети ако тоа право изречно го задржал со договорот за вложување;

5) на поврат на влогот што го вложил во општествено претпријатие;

6) на удел во нето имотот и на репатријација на тој удел ако средствата ги вложил во мешовитото претпријатие (друштво) по престанувањето на работата на тоа претпријатие.

Член 6

Правата на странските вложувачи по основ на вложени средства се заштитени со овој закон и не можат да се намалат со друг закон или со друг пропис.

Под права на странски вложувачи по основ на вложени средства, во смисла на став 1 од овој член, се подразбираат правата утврдени со договорот за вложување и со статутот (правилата) на мешовитото претпријатие (друштвото).

Член 7

Ако по денот на влегувањето во сила на договорот за вложување се измени законот врз чија основа е склучен договорот, врз односите утврдени со тој договор се применуваат одредбите на договорот односно на статутот (правилата) и на законот кој важел на денот на правосилноста на договорот, ако тоа за вложувачот е поповолно или ако вложувачите определени прашања не ги уредат спогодбеното во согласност со изменетите одредби на законот.

Член 8

Претпријатието со странско вложување има иста положба, права и одговорности на единствениот југословенски пазар како општественото претпријатие.

Со мерките на тековната економска политика ќе се поттикнуваат странските вложувачи да вложуваат и реинвестираат во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

Странските вложувачи имаат, под условите утврдени со закон, врз основа на договор меѓу социјалистичките републики и социјалистичките автономни покраини, олесненија во оданочувањето на добивката во почетниот период од работата, како и олесненија во оданочувањето на средствата што ги реинвестираат или што ги депонираат во Социјалистичка Федеративна Република Југославија.

III. ФОРМИ НА СТРАНСКИТЕ ВЛОЖУВАЊА

Член 9

Странскиот вложувач може да вложува средства во:

- 1) општествено претпријатие;
- 2) мешовито претпријатие (акционерско друштво, друштво со ограничена одговорност, командитно друштво и друштво со неограничена солидарна одговорност);
- 3) приватно претпријатие и приватен дуќан;
- 4) договорно претпријатие;
- 5) банка и друга финансиска организација;
- 6) задруга;
- 7) организација за осигурување;
- 8) други форми на соработка и заедничко работење, утврдени со сојузен закон.

Член 10

Странското лице може под условите утврдени со овој закон, да основа и сопствено претпријатие.

IV. ДОГОВОР ЗА ВЛОЖУВАЊЕ И ДОГОВОР ЗА ОСНОВАЊЕ

Член 11

Вложувањето на странските лица се уредува со договор за вложување или со договор за основање.

Член 12

Со договорот за вложување се уредуваат меѓусебните односи на вложувачите.

Договорот за вложување мора да биде склучен во писмена форма.

Договорот за вложување му се пријавува на сојузниот орган на управата надлежен за економски односи со

странство, кој ја оценува усогласеноста на тој договор со Уставот на СФРЈ и со сојузниот закон.

Договорот за вложување кој не е склучен во писмена форма или за кој сојузниот орган на управата од став 3 на овој член утврдил дека не е во согласност со Уставот на СФРЈ и со сојузниот закон не произведува правно дејство.

Член 13

Договорот за вложување во претпријатие ги содржи особено:

- 1) договорните страни;
- 2) предметот на работењето на претпријатието;
- 3) износот на средствата што ги вложува секој вложувач и начинот на утврдување на уделот на секој вложувач во вкупното вложување;
- 4) формата на вложување односно од што се состојат влоговите;
- 5) назначувањето на претпријатието во кое се вложува ако претпријатието веќе постои односно видот на претпријатието што треба допрва да се основа;
- 6) начинот на распоредување на добивката и начинот на покривање на загубите на претпријатието;
- 7) начинот на одлучување на вложувачите;
- 8) траењето на договорот за вложување;
- 9) начинот на враќање на влогот и
- 10) решавањето на споровите.

Член 14

Договорот за основање на мешовито претпријатие (друштво) ги содржи особено:

- 1) договорните страни;
- 2) предметот на работењето на друштвото;
- 3) номиналниот капитал на друштвото и учеството на договорните страни во него;
- 4) кај вложувањата во акционерско друштво - видот на акциите и банката преку која се врши нивната емисија;
- 5) органите на друштвото и претставеноста на вложувачите во нив;
- 6) траењето на друштвото;
- 7) евентуалната обврска за откуп на уделот односно на акциите од страна на домашниот вложувач и
- 8) решавањето на споровите.

Член 15

Договорот за вложување и договорот за основање можат да се склучат на определено или на неопределено време.

Со договорите од став 1 на овој член што се склучени на определено време може да се предвиди автоматско продолжување на нивната важност за натамошен определен период на време, ако пред истекот на договорениот рок на важноста ни еден содоговарач не ги откаже.

Содоговарачите можат да ги откажат договорите од став 1 на овој член поради причините предвидени со договорот или со сојузниот закон со кој се утврдуваат облигационите односи.

Член 16

Вложувачите имаат право на увид во деловните книги на претпријатието во кое вложиле средства на начинот предвиден со договорот за вложување и со статутот (правилата).

Вложувачите имаат право, самите или по пат на овластени претставници, да извршат ревизија на годишната пресметка.

V. ВЛОЖУВАЊЕ ВО БАНКИ И ВО ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ, ВО ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ И ОСНОВАЊЕ НА МЕШОВИТИ БАНКИ, ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОСИГУРУВАЊЕ И ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ

Член 17

Странски банки, другите странски финансиски организации и вложувачите од член 2 на овој закон можат да вложуваат во организации за осигурување, во банки и во други финансиски организации или заедно да основат ме-

шовита банка, организација за осигурување или друга финансиска организација и да вложуваат заеднички во неа.

Вложувањето во организации за осигурување, во банки и во други финансиски организации се уредува со сојузен закон.

VI. ПОСЕБНИ ФОРМИ НА ВЛОЖУВАЊЕ

Член 18

Странскиот вложувач може да добие дозвола (концесија) за користење на определено обновливо природно богатство или на благо во општа употреба.

Траењето и условите за концесија од став 1 на овој член се уредуваат со договорот за концесија што го склучуваат странскиот вложувач и општествено-политичката заедница на чија територија се врши концесионираната дејност.

Договорот за концесија е полноважен кога за него ќе даде согласност сојузниот орган на управата надлежен за економски односи со странство, кој за тоа донесува решение.

Решението од став 3 на овој член сојузниот орган на управата за економски односи со странство го донесува во рок од 30 дена од денот на приемот на договорот. Ако решението не се донесе во овој рок, ќе се смета дека согласноста е дадена.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Сојузниот извршен совет во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решението.

Против конечното решение од став 5 на овој член не може да се води управен спор.

Член 19

Договорот за концесија на необновливо природно богатство или благо во општа употреба се уредува со сојузен закон, кој се донесува за секој договор посебно.

Член 20

Надлежниот орган на општествено-политичката заедница во социјалистичката република и во социјалистичката автономна покраина може да му одобри на странско лице да изгради, да води и да искористува на определено време определен објект, постројка или погон како сопствено претпријатие, под условите утврдени со тоа одобрение.

Со истекот на договорениот рок и на договорените услови објектот, постројката или погонот од став 1 на овој член станува општествена сопственост и се конституира како општествено претпријатие.

VII. СОПСТВЕНИ ПРЕТПРИЈАТИЈА НА СТРАНСКИ ЛИЦА

Член 21

Странскиот вложувач може да основе на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија сопствено претпријатие, на начинот и под условите под кои домашни лица можат да основат приватно претпријатие.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член странскиот вложувач на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија не може да основе сопствено претпријатие за производство и промет на предмети на вооружување и воена опрема, во областа на железничкиот и воздушниот сообраќај, врските и телекомуникациите, осигурувањето, издавачките дејности и јавното информирање. Странскиот вложувач не може на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија да основе сопствено претпријатие ни на подрачјето кое, според одредбите на сојузниот закон со кој се уредува општонародната одбрана, е определено како забранета зона.

За основање на сопствено претпријатие странското лице е должно да прибави одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство, кој оценува дали се исполнети условите од ст. 1 и 2 на овој член.

VIII. ПРИЈАВУВАЊЕ И РЕГИСТРАЦИЈА НА СТРАНСКИТЕ ВЛОЖУВАЧИ

Член 22

Договорот за вложување и промените на утврдената организациона форма на вложувањето му се пријавуваат на сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство.

Договарачите се должни автентичниот текст на договорот за вложување на еден од јазиците на народите на Југославија и во превод на јазикот на странскиот вложувач, со образложение за очекуваните ефекти од вложувањето, да му го пријават на сојузниот орган на управата од став 1 на овој член во рок од 30 дена од денот на неговото потпишување. Сојузниот орган на управата од став 1 на овој член ја оценува усогласеноста на договорот за вложување со Уставот на СФРЈ и со сојузниот закон.

Ако сојузниот орган на управата од став 1 на овој член утврди дека договорот не е во согласност со Уставот на СФРЈ и со сојузниот закон, ќе донесе решение со кое се одбива таквиот договор.

Решението од став 3 на овој член сојузниот орган на управата од став 1 на овој член е должен да го донесе во рок од 30 дена од денот на приемот на договорот. Ако решението не се донесе во овој рок ќе се смета дека договорот е во согласност со Уставот на СФРЈ и со сојузниот закон.

Против решението од став 3 на овој член може да се изјави жалба до Сојузниот извршен совет во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решението.

Против конечното решение од став 5 на овој член не може да се води управен спор.

Член 23

За реинвестирање на добивката или за додатно вложување на странски вложувач, како и за пренос на странски влог од едно на друго лице, потребно е да се извести сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство и да му се достави оригиналот и преводот на документот за тоа, во рок од 30 дена од денот на неговото потпишување.

Во рокот од став 1 на овој член вложувачите се должни да поднесат известување за престанокот на важноста на договорот за вложување или на актот за основање, за откупот на странски влог од страна на домашен вложувач или за промената на вкупното учество на странските вложувачи во склучените договори.

Член 24

Договорите за вложување се водат во посебен регистар кај сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство.

Во регистарот се запишуваат: датумот на склучување на договорот за вложување, имината на домашните и на странските вложувачи, влоговите на странските вложувачи, името на претпријатието во кое вложува странскиот вложувач и неговиот статус, дејноста, траењето на вложувањето и можноста за пренос на странскиот влог.

Член 25

Кај издадени акции, се регистрира само вредноста на акциите што ги купиле домашни и странски вложувачи. Регистарот се ажурира и со податоци за додатните вложувања, за реинвестирањето на добивката, за престанокот на договорот за вложување, за преносот на влогот и за репатријацијата на странскиот влог. Уписот во регистарот се врши во рок од 30 дена од денот на применото известување за секоја промена на странскиот влог.

Член 26

Претпријатието кое произведува предмети на вооружување и воена опрема не може да преговара за склучување на договор за вложување пред да добие одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на народната одбрана.

Пред добивањето на одобрението од став 1 на овој член претпријатието не може да му дава на странскиот вложувач никакви податоци за производството на предмети на вооружување и воена опрема, ниту да дозволи снимање на објектите.

IX. РЕШАВАЊЕ НА СПОРОВИТЕ

Член 27

Споровите што ќе настанат меѓу вложувачите ги решава надлежниот суд во Југославија, ако со договорот за вложување не е предвидено таквите спорови да ги решава арбитража при Стопанската комора на Југославија или некоја друга домашна или странска арбитража.

Споровите што можат да настанат во извршувањето или во толкувањето на договорот за концесија или на другите акти донесени врз основа на него ги решава надлежниот суд во Југославија ако со договорот за концесија не е предвидено таквите спорови да ги решава арбитража формирана под условите предвидени со конвенцијата за решавање на инвестиционите спорови меѓу државата и припадниците на други држави или некоја друга арбитража.

X. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Стопански престапи

Член 28

Со парична казна од 4.500.000 до 45.000.000 динари ќе се казни за стопански престап општественото претпријатие или друго правно лице:

1) ако вложување заснове со влогови спротивно на овој закон (член 3 и член 4 став 2);

2) ако договорот за вложување не го состави во писмена форма или не го пријави кај сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство (член 12 ст. 2 и 3);

3) ако не му го дозволи на странски вложувач увидот во деловните книги или ако го оневозможи да изврши самиот или преку својот овластен претставник, ревизија на годишната пресметка (член 16);

4) ако како производител на предмети на вооружување и воена опрема започне преговори со странски вложувач за склучување на договор за вложување без одобрение од сојузниот орган на управата надлежен за работи на народната одбрана (член 26 став 1).

За дејствието од став 1 на овој член ќе се казни за стопански престап и одговорното лице во општественото претпријатие и во друго правно лице со парична казна од 250.000 до 2.500.000 динари.

Член 29

Со парична казна од 250.000 до 2.500.000 динари ќе се казни за стопански престап одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница ако му издаде на странски вложувач дозвола (концесија) за искористување на обновливо природно богатство или благо во општа употреба, без согласност од сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство (член 18 ст. 1 и 3).

Прекршоци

Член 30

Со парична казна од 10.000 до 1.000.000 динари ќе се казни за прекршок општественото претпријатие или друго правно лице ако не го извести сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство за реинвестирањето на добивката или за додатното вложување на странски вложувач или за преносот на странски влог од едно на друго странско лице (член 23 став 1).

За дејствијата од став 1 на овој член ќе се казни со парична казна од 10.000 до 100.000 динари за прекршок и одговорното лице во општественото претпријатие или друго правно лице.

XI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 31

Договорите за вложување на средства на странски вложувачи, измените и дополненијата на тие договори, како и продолжувањето на важењето на тие договори, што се склучени и одобрени до денот на влегувањето на овој закон во сила, ќе се извршуваат според прописите што важеле во време на одобрувањето на договорите.

Договорите за вложување склучени пред денот на влегувањето на овој закон во сила ќе се одобруваат и регистрираат според прописите што важеле во времето на склучувањето на договорите.

Договарачите можат порано одобрените договори да ги усогласат со одредбите на овој закон, ако е тоа за нив поповолно.

Член 32

По исклучок од одредбата на член 22 став 4 од овој закон, решението од став 3 на тој член сојузниот орган на управата надлежен за економските односи со странство е должен во 1989 година да го донесе во рок од 45 дена од денот на приемот на договорот за вложување.

Член 33

Со денот на влегувањето на овој закон во сила престанува да важи Законот за вложувањето на средства на странски лица во домашни организации на здружен труд („Службен лист на СФРЈ”, бр. 18/78, 64/84 и 38/86).

Член 34

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

1024.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНИТЕЛНИТЕ СРЕДСТВА НА РЕПУБЛИКИТЕ И НА АВТОНОМНИТЕ ПОКРАИНИ ВО ПЕРИОДОТ ОД 1986 ДО 1990 ГОДИНА

Се прогласува Законот за измена и дополнителни средства на републиките и на автономните покраини во периодот од 1986 до 1990 година, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година.

П бр. 871
30 декември 1988 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Раиф Диздаревиќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНА И ДОПОЛНЕНИЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДОПОЛНИТЕЛНИТЕ СРЕДСТВА НА РЕПУБЛИКИТЕ И НА АВТОНОМНИТЕ ПОКРАИНИ ВО ПЕРИОДОТ ОД 1986 ДО 1990 ГОДИНА

Член 1

Во Законот за дополнителните средства на републиките и на автономните покраини во периодот од 1986 до 1990 година („Службен лист на СФРЈ”, бр. 75/85, 21/87 и 10/88), во член 7 став 1 по зборот: „федерацијата”, зборот: „а” се брише, зборовите: „од 1 април 1987 до 1990 година” се заменуваат со зборовите: „од 1 април 1987 до 1988 година”, а по зборот: „покраина” се додаваат запирка и зборовите: „а од 1988 до 1990 година - 30,9% од тој данок”.

Во став 2 зборовите: „до 1990” се заменуваат со зборовите: „до 31 декември 1988 година”, а по зборовите: „буџетот на федерацијата” се додаваат запирка и зборовите: „а во периодот од 1989 до 1990 година - 80,5% од делот на тој данок што му припаѓа на буџетот на федерацијата”.

Член 2

Овој закон влегува во сила на 1 јануари 1989 година

1025.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРИВРЕМЕНО ОГРАНИЧУВАЊЕ НА РАСПОЛАГАЊЕТО СО ДЕЛ ОД ОПШТЕСТВЕНИТЕ СРЕДСТВА НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И НА САМОУПРАВНИТЕ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ ОД ОПШТЕСТВЕНИТЕ ДЕЈНОСТИ ЗА ПОТРОШУВАЧКА ВО ПЕРИОДОТ ЈАНУАРИ-ЈУНИ 1989 ГОДИНА

Се прогласува Законот за привремено ограничување на располагањето со дел од општествените средства на општествено-политичките заедници и на самоуправните интересни заедници од општествените дејности за потрошувачка во периодот јануари-јуни 1989 година, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 30 декември 1988 година.

П бр. 911
30 декември 1988 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Раиф Диздаревиќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРИВРЕМЕНО ОГРАНИЧУВАЊЕ НА РАСПОЛАГАЊЕТО СО ДЕЛ ОД ОПШТЕСТВЕНИТЕ СРЕДСТВА НА ОПШТЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧКИТЕ ЗАЕДНИЦИ И НА САМОУПРАВНИТЕ ИНТЕРЕСНИ ЗАЕДНИЦИ ОД ОПШТЕСТВЕНИТЕ ДЕЈНОСТИ ЗА ПОТРОШУВАЧКА ВО ПЕРИОДОТ ЈАНУАРИ-ЈУНИ 1989 ГОДИНА

Член 1

Општествено-политичките заедници и самоуправните интересни заедници од општествените дејности можат да располагаат со дел од општествените средства за потрошувачка во периодот јануари-март и јануари-јуни 1989 година во износ на остварените изворни приходи, освен даноците и придонесите на граѓаните во истиот период на 1988 година зголемени, и тоа:

- во периодот јануари-март	до 218,0%
- во периодот јануари-јуни	до 215,8%

Средствата на општествено-политичките заедници за интервенции во стопанството, евидентиран кај Службата на општественото книговодство на Образецот Б-2 колони 7, 8 и 9 можат да растат во согласност со стапките од став 1 на овој член.

Ограничувањето од став 1 на овој член не се однесува на придонесите на републиките и на автономните покраини во буџетот на федерацијата и на придонесите на републиките и на автономните покраини за интервенции во стопанството на ниво на федерацијата.

Ограничувањето од став 1 не се однесува на изворните приходи по основ на даноците и придонесите на граѓаните.

Член 2

Самоуправните интересни заедници за пензиско и инвалидско осигурување на работниците можат да располагаат со дел од општествените средства за потрошувачка во периодот јануари-март и јануари-јуни 1989 година во износ на остварените изворни приходи, освен придонесите на граѓаните, а во истиот период на 1988 година, зголемени:

- во периодот јануари-март до 223,0%
- во периодот јануари-јуни до 221,5%

Член 3

По исклучок од одредбата на став 1 од член 1 на овој закон, федерацијата може за потребите на буџетот и за потребите за интервенции во стопанството на ниво на федерацијата да располага со дел од општествените средства за потрошувачка во периодот јануари-март и јануари-јуни 1989 година во износ на остварените изворни приходи и придонеси на републиките и на автономните покраини во истиот период на 1988 година зголемени:

- во периодот јануари-март до 236,8%
- во периодот јануари-јуни до 215,8%.

Член 4

Ако во 1989 година стапката на растежот на цените на мало биде поголема од 244,3% во периодот јануари-март и од 223,3% во периодот јануари-јуни, спрема истиот период од претходната година, утврдените стапки од чл. 1, 2 и 3 на овој закон можат за следниот пресметковен период да се зголемат за секој процентен поен на разликата, и тоа за општествено-политичките заедници за 0,90 процентни поени, а за самоуправните интересни заедници за 0,95 процентни поени.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, стапката на растежот на приходите за финансирање на Југословенската народна армија се зголемува за онолку поени колку што изнесува разликата помеѓу стапката на растежот на цените на мало и стапката утврдена во став 1 на овој член.

Член 5

Под остварени изворни приходи на општествено-политичките заедници и на самоуправните интересни заедници на општествените дејности, во смисла на овој закон, се подразбираат приходите од даноци, од други давачки и од придонесите што се утврдени со прописи на општествено-политичките заедници односно со одлуки на самоуправните интересни заедници од општествените дејности и што се уплатени на уплатните сметки кои се водат кај Службата на општественото книговодство (Образец Б-2, сметка 840 - Приходи на ОПЗ и сметка 843 - Приходи на самоуправните интересни заедници од општествените дејности).

Под средства остварени од даноците и придонесите на граѓаните, во смисла на овој закон, се подразбираат средствата остварени по основ на даноците и придонесите од личните доходи од самостојно вршење на земјоделска дејност, даноците и придонесите од личните доходи од самостојно вршење на стопанска и нестопанска дејност, даноците на приходи од имот, даноците на имот, даноците на наследства и подароци, даноците од вкупниот приход на граѓаните, даноците на промет на недвижности и права и даноците и придонесите од личниот доход, од авторските права, патентите и унапредувањата.

Член 6

Во општествено-политичките заедници може да се утврди диференциран растеж на средствата за финансирање на општите општествени и на заедничките потреби по одделни намени и корисници, со тоа што вкупниот износ на тие средства не може да биде поголем од износот утврден според одредбите на чл. 1, 2 и 3 од овој закон.

Во рамките на диференцираниот растеж на приходите од став 1 на овој член ќе се обезбеди приходите за образование, здравство и преквалификација на работниците да растат по стапка поголема од другите корисници, а нај-

многу до стапката на растежот на доходот на општественото стопанство.

Член 7

Заради утврдување на делот од општествените средства чие располагање привремено се ограничува, општествено-политичките заедници и самоуправните интересни заедници од општествените дејности се должни на Службата на општественото книговодство кај која се води нивната жиро-сметка да и достават податоци за дозволените износи на приходите според чл. 1, 2 и 3 на овој закон за периодот јануари-март и јануари-јуни 1989 година до 15 февруари 1989 година. Податоци за корисниците на средствата од став 2 на член 1 од овој закон поднесува надлежниот орган на општествено-политичките заедници со чии прописи се регулирани интервенциите во стопанството, а податоци за корисникот од член 3 на овој закон поднесува надлежниот орган односно организација на ниво на федерацијата во чија корист се уплатуваат приходите на федерацијата.

На општествено-политичките заедници и на самоуправните интересни заедници од општествените дејности што не ќе ги достават податоците во рокот од став 1 на овој член, Службата на општественото книговодство нема да им ги пренесува приходите од проодната сметка на нивните жиро-сметки до доставувањето на податоците од став 1 на овој член.

Доставените податоци Службата на општественото книговодство ќе ги контролира и ќе ги усогласи со податоците од својата евиденција.

Заради утврдување на делот од општествените средства чие располагање привремено се ограничува, организационата единица на Службата на општественото книговодство, кај која се води жиро-сметката на корисникот на средствата, односно посебно сметката врз база на евиденцијата за приливот на средствата од уплатните сметки го следи остварувањето на дозволеното ниво на приходите и делот од приходите над дозволеното ниво го издвојува на посебна сметка до истекот на односниот пресметковен период. За издвојувањето на вишоците на приходите над дозволеното ниво на посебна сметка, Службата на општественото книговодство ќе го извести корисникот на средствата во рок од два дена од денот кога е остварено дозволеното ниво на приходите за потрошувачка во односниот период.

Службата на општественото книговодство, по истекот на пресметковниот период, го утврдува износот на средствата чие располагање во односниот пресметковен период било привремено ограничено и за тоа го известува корисникот на средствата во рок од два дена.

Член 8

Ако објавените стапки на растежот на цените на мало на ниво на СФРЈ во месечниот преглед на стопанската статистика на СФРЈ „Индекс“ на Сојузниот завод за статистика во пресметковниот период се поголеми од стапките од член 4 на овој закон, корисникот на средствата ќе и достави на Службата на општественото книговодство податоци за новото дозволено ниво на приходите за теквниот пресметковен период.

Член 9

Општествено-политичката заедница односно самоуправната интересна заедница од општествените дејности ќе ги намали стапките на даноците и на придонесите од доходот и од личните доходи на работниците, сразмерно со утврдениот износ на средствата чие располагање привремено се ограничува, во рок од 30 дена од денот на доставувањето известување за утврдените вишоци на приходите за односниот пресметковен период, и тоа ако тие средства изнесуваат повеќе од 3% од остварените приходи во тој пресметковен период.

Надлежниот орган на општествено-политичката заедница односно на самоуправната интересна заедница од општествените дејности е должен да предложи намалување на стапките на даноците и на придонесите од доходот и од личните доходи на работниците, согласно со одредбата на став 1 од овој член, во рок од осум дена од денот на утврдувањето на вишоците на приходите.

Ако општествено-политичката заедница односно самоуправната интересна заедница од општествените дејности не ги намали стапките на даноците односно на придонесите од доходот и од личните доходи на работниците во рокот од став 1 на овој член, Службата на општествено-то книговодство, по истекот на тој рок, нема да ги пренесува средствата од проодните сметки на нивните жиро-сметки, се до намалувањето на тие стапки.

Член 10

Функционерот кој раководи со сојузниот орган на управата надлежен за работи на финансите ќе го пропише, во рок од 30 дена од денот на влегувањето на овој закон во сила, начинот на утврдување на дозволеният износ на приходите на општествено-политичките заедници и на самоуправните интересни заедници од општествените дејности.

Член 11

Со парична казна од 4,500.000 до 45.000.000 динари ќе се казни за стопански престап самоуправната интересна заедница од општествените дејности ако не ги намали стапките на придонесите од доходот и од личните доходи на работниците во рок од 30 дена од денот на доставувањето известување за утврдените вишоци на приходите за односниот пресметковен период (член 9 став 1).

Со парична казна од 250.000 до 2,500.000 динари ќе се казни за стопански престап одговорното лице во самоуправната интересна заедница од општествените дејности ако не предложи намалување на стапката на придонесите од доходот и од личните доходи на работниците во рок од осум дена од денот на утврдувањето на вишоците на приходите (член 9 став 2).

Член 12

Со парична казна од 250.000 до 2,500.000 динари ќе се казни за стопански престап одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница ако не предложи намалување на стапката на даноците од доходот и од личните доходи на работниците во рок од осум дена од денот на утврдувањето на вишоците на приходите (член 9 став 2).

Член 13

Со парична казна од 450.000 до 4,500.000 динари ќе се казни за прекршок самоуправната интересна заедница од општествените дејности, ако во рокот од член 7 став 1 на овој закон, не и ги достави податоците на Службата на општественото книговодство.

Со парична казна од 100.000 до 1,000.000 динари ќе се казни за прекршокот од став 1 на овој член и одговорното лице во органот на самоуправната интересна заедница од општествените дејности.

Со парична казна од 100.000 до 1,000.000 динари ќе се казни за прекршокот од став 1 на овој член и одговорното лице во органот на општествено-политичката заедница.

Член 14

Основицата за утврдување на дозволеното ниво на растежот на приходите, согласно со член 1 на овој закон, кај новоформираниите општествено-политички заедници и самоуправните интересни заедници од општествените дејности ја сочинува делот од средствата кој во претходната година е користен за тие функции кај општествено-политичката заедница односно самоуправната интересна заедница од која се формирани нови општествено-политички заедници односно самоуправни интересни заедници.

Член 15

Овој закон влегува во сила на 1 јануари 1989 година.

1026.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА ЗА МЕЃУНАРОДНА ЕКОНОМСКА СОРАБОТКА

Се прогласува Законот за Југословенската банка за меѓународна економска соработка, што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година.

П бр. 918
30 декември 1988 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Ранф Диздаревиќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

ЗАКОН

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА ЗА МЕЃУНАРОДНА ЕКОНОМСКА СОРАБОТКА

1. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Југословенската банка за меѓународна економска соработка (во натамошниот текст: Југословенската банка) се основа како специјализирана банка за финансирање и осигурување на извозни работи и за вршење на други работи со кои се поттикнува и унапредува долгорочната економска и финансиска соработка на домашните општествени правни лица со странските лица.

Југословенската банка врши во рамките на своето работење и определени работи што ќе ѝ се доверат со сојузен закон.

Работите на кредитирањето, рефинансирањето и осигурувањето од некомерцијални ризици, што ги врши Југословенската банка во согласност со овој закон, се од посебен општествен интерес.

Член 2

Југословенската банка е општествено правно лице со правата, обврските и одговорностите што се утврдени со овој закон, со нејзиниот основачки акт и со Статутот на Југословенската банка.

Југословенската банка е носител на сите права, обврски и одговорности во правниот промет во однос на средствата со кои располага и што ги користи во согласност со природата и намената на финансиските средства.

Врз работењето на Југословенската банка се применуваат одредби на други сојузни закони, ако со овој закон не е поинаку определено.

Член 3

Основач на Југословенската банка е федерацијата. Основачкиот влог на федерацијата се утврдува со посебен сојузен закон.

Основачи на Југословенската банка можат да бидат претпријатија, банки и други општествени правни лица.

Федерацијата, претпријатијата, банките и другите општествени правни лица стекнуваат статус на основач со усвојување на Одлуката за основање на Југословенската банка и со вложување на парични средства во основачкиот фонд на Југословенската банка.

Член 4

Меѓусебните односи на основачите на Југословенската банка, управувањето со Југословенската банка и работењето на Југословенската банка се уредуваат со Одлуката за основање на Југословенската банка и со Статутот на Југословенската банка.

Одлуката за основање на Југословенската банка ја усвојува Собранието на Југословенската банка, по предлогот што го утврдува Извршниот одбор на Југословенската банка.

Со Одлуката за основање на Југословенската банка се утврдува особено:

1) вкупниот износ на фондовите што го обезбедуваат основачите на Југословенската банка, како и обврските на секој поединичен основач во поглед на формирањето на фондовите;

2) рокот до кој основачите на Југословенската банка се должни да ги уплатат средствата во фондовите;

3) начинот на утврдување и распоредување на приходите на Југословенската банка и критериумите за распределба на добивката;

4) меѓусебните односи, правата и обврските на основачите, начинот на поднесување на ризиците од работењето на Југословенската банка и начинот на покритието на загубата;

5) мерките и одговорностите за обезбедување на ликвидноста;

6) начинот на управување и одговорностите за работењето на Југословенската банка;

7) условите за стекнување и престанок на правото на основач и условите за истапување од Југословенската банка;

8) мерките што можат да се преземат спрема основачите кои не ги извршуваат обврските утврдени со Одлуката за основање на Југословенската банка.

Член 5

Статутот на Југословенската банка го донесува Собранието на Југословенската банка.

Со Статутот на Југословенската банка, се утврдуваат:

1) основите на организацијата и начинот на работењето на Југословенската банка;

2) надлежноста и делокругот на Собранието на Југословенската банка, како и начинот на неговото одлучување;

3) надлежноста и делокругот на Извршниот одбор и на другите органи на Југословенската банка, бројот и составот на тие органи, како и начинот на нивното одлучување;

4) начинот на донесување на општите и поединечните акти на Југословенската банка;

5) овластувањата за потпишување и застапување на Југословенската банка;

6) правата, обврските и одговорностите на работниците што вршат работи односно задачи со посебни овластувања и одговорности;

7) начинот на вршење внатрешна контрола на Југословенската банка;

8) другите организациони прашања во врска со работењето на Југословенската банка.

Член 6

Југословенската банка, во согласност со овој закон и под условите што ги утврдува со своите општи акти им дава кредити на претпријатијата и ги рефинансира кредитите што банките им ги даде на тие претпријатија, и тоа:

1) за работите на извоз на кредит со рок подолг од една година, што се однесуваат на извозот на опрема и бродови, на изведувањето на инвестициони работи и на изградбата на комплетни објекти во странство;

2) за вложувања во сопствени и во мешовити претпријатија во странство и за кредити што домашните претпријатија им ги даваат на своите претпријатија во странство, како и за други форми на трајно присуство на странскиот пазар (изнајмување на опрема, држење стоки на консигнациони складови и сл.), во согласност со сојузен закон;

3) за работи на купување на стоки во странство со кои се обезбедува наплата на побарувања од странски должници по работи на извозот на кредит што Југословенската банка ги кредитирала односно ги рефинансирала и осигурала од некомерцијален ризик.

По исклучок од одредбата на став 1 точка 1 од овој член Југословенската банка може, во согласност со интересите на основачите, а врз основа на одлуката на Собра-

нието на Југословенската банка, да им дава кредити на претпријатијата и да ги рефинансира кредитите што банките им ги даде на претпријатијата и за други работи на извоз на кредит со рок подолг од една година, со кои оваа банка може да се занимава како специјализирана банка во рамките на расположивите средства.

Член 7

Југословенската банка ги рефинансира кредитите за работи на извоз на вооружувањето и воената опрема за кои Сојузниот извршен совет ќе кредитирање на определени работи на извозот од условите утврдени со општите акти на Југословенската банка, само во рамките и до износот на средствата утврдени за тие намени во сојузниот закон со кој се утврдуваат приходите на федерацијата што се користат за потребите на стопанството.

Член 8

Сојузниот извршни совет може врз основа на определбите од долгорочната економска политика и стратегијата да утврди поповолни услови за кредитирање на определени работи на извозот од условите утврдени со општите акти на Југословенската банка, само во рамките и до износот на средствата утврдени за тие намени во сојузниот закон со кој се утврдуваат приходите на федерацијата што се користат за потребите на стопанството.

Член 9

Југословенската банка ги рефинансира кредитите што банките му ги даде на странскиот купувач или нарачувач на работи, на странската банка или на друго странско лице за работите на извоз од член 6 точка 1 на овој закон, под условите утврдени со општите акти на Југословенската банка.

Член 10

За работите на извоз од член 6 став 1 точка 1 на овој закон Југословенската банка им дава кредити на странските купувачи или нарачувачи на работи, на странските банки и на други странски лица, од свое име и за своја сметка или од свое име а за сметка на претпријатието што ја склучило извозната работа.

Со општите акти на Југословенската банка се утврдуваат условите и начинот на одобрување на кредитите од став 1 на овој член.

Член 11

Југословенската банка е должна со своите општи акти да ги утврди условите и начинот на одржување на реалната вредност на средствата со кои работи и да ги зголеми, како и со соодветни гаранции да обезбедува редовна наплата на дадените кредити.

Реалната вредност на средствата од став 1 на овој член ќе се одржува во согласност со сојузниот закон.

Член 12

Југословенската банка може со странски банки и со други странски лица да склучува рамковни договори за условите на кредитирање на работите на извоз што таа ги кредитира и рефинансира во согласност со одредбите на овој закон.

Член 13

Југословенската банка је развива и унапредува деловната соработка со меѓународните финансиски организации врз изработката и реализацијата на проекти во странство.

Југословенската банка го организира и поттикнува учеството на домашните претпријатија во реализацијата на проектите во странство во чие финансирање учествуваат меѓународни финансиски организации.

Член 14

Со општиот акт на Југословенската банка ќе се утврди обврската на корисниците на кредитите од чл. 6, 7 и 9 на овој закон за своите побарувања да обезбедат инструменти за наплата авалирани од страна на првокласната банка, како и обврската на Југословенската банка по одобрените кредити од член 10 на овој закон да обезбеди инструменти за наплата на своите побарувања, авалирани од страна на првокласната банка.

Член 15

Југословенската банка иницира договарање и учествува во договарањето со своите основачи за финансирањето и за другите прашања во врска со организираното настапување во странство и заедничкото настапување со странски лица.

Член 16

Југословенската банка ги осигурува извозните работи од некомерцијални ризици и учествува во осигурувањето на тие работи од комерцијални ризици.

Осигурувањето на извозните работи од некомерцијални ризици се врши во согласност со сојузниот закон со кој се уредува финансирањето и осигурувањето на извозните работи од некомерцијални ризици и под услови утврдени со општите акти на Југословенската банка.

Југословенската банка може да учествува во осигурувањето на извозните работи од комерцијални ризици само со организациите за осигурување.

По работите од став 1 на овој член Југословенската банка врши исплата на надоместот во согласност со сојузниот закон.

Член 17

Југословенската банка донесува одлука за кредитирање и рефинансирање под услов за побарувањето во странство да е донесена одлука за осигурување на работата од некомерцијалните ризици.

Член 18

Југословенската банка може по работите што ги врши во согласност со чл. 6, 7 и 9 на овој закон да дава гаранции до височината на својот гаранциски потенцијал на начин и под услови пропишани со сојузен закон.

Југословенската банка може, во врска со кредитните работи со странство и со другите работи што ги врши во согласност со овој закон, да врши работи на платниот промет со странство.

II. СРЕДСТВА ЗА РАБОТЕЊЕ НА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА

Член 19

Средствата за работење на Југословенската банка, освен за вршење работи на осигурување, се обезбедуваат од следните извори:

- 1) од основачките влогови;
- 2) од влоговите на општествени правни лица;
- 3) од кредитите на Народната банка на Југославија;
- 4) од кредитите на банките;
- 5) од странските кредити и депозити;
- 6) од емисијата на хартии од вредност во земјата и во странство;
- 7) од продажба односно од заложување на домашни и странски хартии од вредност;
- 8) од депозитите на претпријатијата и банките со рок подолг од една година;
- 9) од други извори.

Член 20

За кредитирање на странски купувачи или нарачувачи на работи, на странски банки и други странски лица, во смисла на член 10 од овој закон, Југословенската банка може да обезбеди средства и во странство, од свое име и за своја сметка или од свое име а за сметка на претпријатието, и тоа:

- 1) со земање на кредит или депозит од странски банки и финансиски организации;
- 2) со емитување на хартии од вредност во странство;
- 3) со продажба односно со заложување на странски хартии од вредност.

Работите од став 1 на овој член Југословенската банка ги врши од свое име и за своја сметка во согласност со проекцијата на платниот биланс на Југославија, со политиката на задолжување во странство и во рамките на својот кредитно-гаранциски потенцијал.

Член 21

Средствата што федерацијата ги уплатува во фондовите на Југословенската банка се обезбедуваат од делот на приходите од царина, изворните приходи на федерацијата, во соодветен процент и износ, во согласност со сојузниот закон со кој за одделна година се утврдуваат приходите на федерацијата што се користат за потребите на стопанството.

Член 22

Народната банка на Југославија, согласно со овластувањата утврдени со Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и на народните банки на автономните покраини и во согласност со Одлуката за целите и задачите на заедничката монетарна политика и на заедничките основи на кредитната политика, за средствата за вршење на работите утврдени со овој закон, освен за средствата од точка 8 на член 19 од овој закон може да ги пропише: височината на задолжителната резерва кај Народната банка на Југославија, условите и начинот на користење на таа резерва, одржувањето на минималната ликвидност, структурата на пласманите по роковите за втасаност и усогласувањето на роковите на пласманите со структурата на изворите на средствата по нивната рочност, минималниот износ на посебната резерва на ликвидноста, како и обврската на Југословенската банка да држи определен износ во девизи или во други девизни ликвидни пласмани како минимална резерва за одржување на ликвидноста во плаќањата во странство.

Член 23

Средствата за осигурување на извозните работи се обезбедуваат од премните за осигурување и од резервите на сигурноста, како и од средствата што федерацијата ги обезбедува во согласност со сојузниот закон со кој се уредува финансирањето и осигурувањето на извозните работи од некомерцијални ризици.

III. УПРАВУВАЊЕ СО ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА И ОРГАНИ НА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА

Член 24

Со Југословенската банка управуваат нејзините основачи, зависно од височината на средствата вложени во основачкиот фонд на Југословенската банка, во согласност со Одлуката за основање на Југословенската банка односно со Статутот на Југословенската банка.

Секој основач поединечно не може да има во Собранието на Југословенската банка повеќе од 10% од вкупниот број гласови, според мерилата утврдени со Одлуката за основање на Југословенската банка односно со Статутот на Југословенската банка.

По исклучок од одредбата на став 2 од овој член, со Одлуката за основање на Југословенската банка може да се утврди да не може федерацијата да има во Собранието на Југословенската банка повеќе од 20% од вкупниот број гласови.

Член 25

Орган на управување со Југословенската банка е Собранието на Југословенската банка, што го сочинуваат делегатите на основачите на Југословенската банка.

Член 26

Собранието на Југословенската банка:

- 1) утврдува дека е усвоена Одлуката за основање на Југословенската банка;
- 2) ги донесува Статутот на Југословенската банка и општите акти со кои се урдуваат условите за кредитирање, рефинансирање и осигурување;
- 3) ги донесува актите на деловната политика на Југословенската банка и мерките за нивно остварување;
- 4) ја донесува програмата за развој на Југословенската банка;
- 5) ги усвојува извештајот за работењето и завршната сметка на Југословенската банка и одлучува за употребата

и за распоредувањето на остварената добивка односно за покритието на загубите;

б) одлучува за зачленувањето на Југословенската банка во домашни и странски финансиски институции, пазари на пари и хартии од вредност и сл.;

в) одлучува и за другите прашања во согласност со Статутот на Југословенската банка.

Член 27

Извршни орган на Собранието на Југословенската банка е Извршниот одбор.

Собранието на Југословенската банка ги избира членовите на Извршниот одбор од редот на основачите на Југословенската банка.

По исклучок од одредбата на став 2 од овој член, два делегата на федерацијата во Извршниот одбор именува Сојузниот извршен совет.

Со Статутот на Југословенската банка се утврдува составот, бројот на членовите и делокругот на Извршниот одбор.

Член 28

Контролен орган на Југословенската банка е Надзорниот одбор.

Членовите на Надзорниот одбор ги именува Собранието на Југословенската банка од редот на основачите на Југословенската банка.

Со Статутот на Југословенската банка се утврдува составот, бројот на членовите и делокругот на Надзорниот одбор.

Член 29

Органи на Југословенската банка се Одборот за осигурување и Кредитниот одбор.

Членовите на Одборот за осигурување и на Кредитниот одбор ги избира Собранието на Југословенската банка.

Со Статутот на Југословенската банка се утврдува составот, бројот на членовите и делокругот на Одборот за осигурување и на Кредитниот одбор.

Член 30

Со Статутот на Југословенската банка или со одлука на Собранието на Југословенската банка можат да се формираат и други органи на Југословенската банка.

Член 31

Југословенската банка има претседател на Југословенската банка.

Претседателот на Југословенската банка го избира и разрешува Собранието на Југословенската банка, по претходно прибавено мислење од Сојузниот извршен совет.

Претседателот на Југословенската банка има заменик. Заменикот на претседателот на Југословенската банка го избира и разрешува Собранието на Југословенската банка.

Претседателот на Југословенската банка ја претставува и застапува Југословенската банка и одговара за законитоста на нејзината работа.

Поблиските одредби за условите за избор, начинот на изборот и разрешувањето и за правата и должностите на претседателот на Југословенската банка и на неговиот заменик се утврдуваат со Статутот на Југословенската банка.

Член 32

За вршење на стручни, административни, помошни и слични работи во Југословенската банка се формира Работна заедница на Југословенската банка.

Меѓусебните права, обврски и одговорности на Југословенската банка и на Работната заедница се уредуваат со договор.

Со Статутот на Југословенската банка се уредуваат поблиску статусот на Работната заедница, правата, обврските и одговорностите на работниците во Работната заедница, внатрешната организација, начинот на избор на работниците со посебни овластувања и одговорности, како и правата и должностите на претседателот на Југословенската банка спрема Работната заедница.

IV. ФОНДОВИ НА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА

Член 33

Југословенската банка има:

- 1) основачки фонд;
- 2) резерви на Југословенската банка;
- 3) резерви на сигурноста.

Југословенската банка може да формира и други фондови врз основа на Одлуката за основање на Југословенската банка и на одлуките на основачите на Југословенската банка.

Член 34

Основачкиот фонд се формира од вложените парични средства на основачите на Југословенската банка, во согласност со Одлуката за основање на Југословенската банка.

За вложените средства во основачкиот фонд основачите добиваат соодветни хартии од вредност во согласност со сојузниот закон и со Одлуката за основање на Југословенската банка.

Собранието на Југословенската банка донесува одлука за внесувањето на дел од добивката во основачкиот фонд на Југословенската банка.

Член 35

Југословенската банка го користи основачкиот фонд за вршење на работите од своја надлежност, освен за вршење на работите на осигурување, за вложување во фондови на други банки или финансиски организации, за покритие на ризикот по искористување на средствата на резервите на Југословенската банка, како и за други намени во согласност со актите на деловната политика на Југословенската банка.

Член 36

Основачите на Југословенската банка кои вложиле средства во основачкиот фонд на Југословенската банка не можат да ги повлекуваат средствата вложени во тој фонд.

Член 37

Средствата на резервата на Југословенската банка се формираат заради покривање на ризиците од работењето на Југословенската банка, освен ризиците по работите на осигурување.

Средствата од став 1 на овој член се формираат од делот од добивката остварена со работењето на Југословенската банка, освен по работите на осигурување, врз основа на одлуката на Собранието на Југословенската банка.

Член 38

Средствата на резервата на Југословенската банка се сопствени средства на Југословенската банка и се користат за отпис на ненаплативите побарувања, за покривање на загубите што произлегуваат од работењето на Југословенската банка, освен работењето на осигурувањето и за покривање на другите ризици.

Средствата на резервата Југословенската банка може да ги користи и за други намени, во согласност со актите на деловната политика на Југословенската банка.

Член 39

Резервите на сигурноста се формираат од бруто премииите за осигурување, како и од делот од добивката што Југословенската банка ќе је оствари со работењето во областа на осигурувањето, врз основа на одлуката на Собранието на Југословенската банка.

Член 40

Резервите на сигурноста се користат за намирување на обврските спрема осигурениците и за покривање на загубите по основ на работите на осигурување.

Член 41

Резервите на сигурноста се сопствени средства на Југословенската банка, што можат да се користат и за други намени, во согласност со актите на деловната политика на Југословенската банка.

V. ОДРЖУВАЊЕ НА ЛИКВИДНОСТА И ПОДНЕСУВАЊЕ НА РИЗИЦИТЕ НА ЈУГОСЛОВЕНСКАТА БАНКА**Член 42**

Југословенската банка работи на начин со кој обезбедува извршување на своите обврски во вкупниот обем и во рочноста.

Со одлуката за основање на Југословенската банка се утврдуват начинот на одржување на ликвидноста, мерките за одржување на ликвидноста, како и одговорноста за обезбедување на ликвидноста.

Член 43

Ако со преземените мерки односно во роковите утврдени со тие мерки не се обезбеди ликвидноста на Југословенската банка, претседателот на Југословенската банка е должен да му предложи на Собранието на Југословенската банка санациона програма.

Претседателот на Југословенската банка ќе ги извести Сојузниот извршен совет и Собранието на СФРЈ за преземените мерки за обезбедување на ликвидноста на Југословенската банка и за предлогот на санационата програма.

Член 44

Санацијата на Југословенската банка се спроведува во согласност со санационата програма што је усвоило Собранието на Југословенската банка, при претходно прибавено мислење од Собранието на СФРЈ и во согласност со одредбите на сојузниот закон.

Член 45

Југословенската банка за преземените обврски одговара со сите средства со кои располага.

Основачите на Југословенската банка одговараат за обврските на Југословенската банка до висината на средствата што ги вложиле во основачкиот фонд на Југословенската банка.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ**Член 46**

Југословенската банка основана во согласност со Законот за Југословенската банка за меѓународна економска соработка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 37/87 и 36/88) продолжува да работи и е должна да ги усогласи своите општи акти, организацијата на работа и работењето со одредбите на овој закон во рок од шест месеци од денот кога Собранието на Југословенската банка утврди дека е усвоено Одлуката за основање на Југословенската банка.

Член 47

Основачите на Југословенската банка, учесници во Самоуправната спогодба за основање на Југословенската банка, можат средствата на фондот на солидарната одговорност и средствата на резервниот фонд, што се водат на нивно име, да ги користат како свој основачки влог за формирање на основачкиот фонд на Југословенската банка.

Средствата на основачите на Југословенската банка од став 1 на овој член што се водат на нивно име во фондот на основните средства се користат за обезбедување на материјалната основа на работењето на Југословенската банка, основана според одредбите на овој закон.

Член 48

Основачите на Југословенската банка што склучиле Самоуправна спогодба за основање на Југословенската банка, а кои нема да стекнат статус на основач на Југословенската банка според одредбите на овој закон, можат средствата што се водат на нивно име во фондот на Југословенската банка да ги повлечат или да ги пренесат врз други основачи, под условите, на начинот и во роковите што се утврдени со Самоуправната спогодба за основање на Југословенската банка, во делот кој се однесува на престанокот на статусот на основач.

Одредбите на Самоуправната спогодба за основање на Југословенската банка што се однесуваат на одговор-

носта на основачите на Југословенската банка за обврските на Југословенската банка се применуваат врз основачите кои нема да го стекнат тој статус според овој закон, се до намирувањето на тие обврски.

Член 49

Одредбите на овој закон со кои се уредува работењето на Југословенската банка ќе се применуваат по изминувањето на рокот од член 46 на овој закон.

Општите акти на Југословенската банка усвоени согласно со одредбите на Законот за Југословенската банка за меѓународна економска соработка и за заедничките финансиски организации („Службен лист на СФРЈ”, бр. 55/78) ќе се применуваат на работењето на Југословенската банка до усвојувањето на општите акти од член 46 на овој закон.

Член 50

Одредбите на овој закон ќе се усогласат со сојузниот закон со кој се уредуваат банките и другите финансиски организации во рок од три месеци од денот на влегувањето на тој закон, во сила.

Член 51

Со влегувањето на овој закон во сила престанува да важи Законот за Југословенската банка за меѓународна економска соработка („Службен лист на СФРЈ”, бр. 37/87 и 36/88).

Член 52

Овој закон влегува во сила во рок од осум дена од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

1027.

Врз основа на член 315 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Претседателството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија издава

УКАЗ

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРИВРЕМЕНО ФИНАНСИРАЊЕ НА ПОТРЕБИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ВО 1989 ГОДИНА ЗА КОИ СЕ ОБЕЗБЕДУВААТ СРЕДСТВА ВО БУЏЕТОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА

Се прогласува Законот за привремено финансирање на потребите на федерацијата во 1989 година, за кои се обезбедуваат средства во буџетот на федерацијата што го усвои Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 30 декември 1988 година.

П бр. 913
30 декември 1988 година
Белград

Претседател
на Претседателството на
СФРЈ,
Раиф Диздаревиќ, с. р.

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасоје Меденица, с. р.

ЗАКОН

ЗА ПРИВРЕМЕНО ФИНАНСИРАЊЕ НА ПОТРЕБИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ВО 1989 ГОДИНА ЗА КОИ СЕ ОБЕЗБЕДУВААТ СРЕДСТВА ВО БУЏЕТОТ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА

Член 1

До постигањето согласност за вкупниот обем на средствата за финансирање на федерацијата во 1989 годи-

на, за кои се обезбедуваат средства во буџетот на федерацијата, потребите на федерацијата ќе се финансираат до износот што одговара на средствата утврдени со Буџетот на федерацијата за 1988 година, односно 1,450.036,000.000 динари, а за финансирање на Југословенската народна армија, средствата ќе се утврдат во износ што одговара на 5,04% од оценетиот национален доход за 1989 година, односно во износ од 15,120.186,100.000 динари.

Во износот на средствата, што е утврден врз основа на процентот од став 1 на овој член, за финансирање на Југословенската народна армија е вклучен делот од ненамирените обврски на федерацијата од 1988 година во износ од 430.623,100.000 динари.

Член 2

Средствата за покривање на расходите за извршување на функциите на федерацијата за 1989 година ќе се обезбедат од изворните приходи на буџетот на федерацијата и од придонесите на републиките и автономните покраини.

Придонесите на републиките и автономните покраини се утврдуваат во износот што беше утврден во Буџетот за 1988 година, зголемен за стапката на растежот на националниот доход за 1989 година, според процената на Сојузниот завод за општествено планирање.

Член 3

Се овластува Сојузниот извршен совет, во границите на износите од член 1 на овој закон, да изврши согласно со одредбите на Законот за финансирање на федерацијата, тримесечен распоред на средствата за потребите на федерацијата, на подбиланс на приходите и расходите на средствата за финансирање на Југословенската народна армија и подбиланс на приходите и расходите на средствата за финансирање на другите функции и обврски на федерацијата, како и за резерви на федерацијата.

Член 4

Приходите што ќе се остварат во 1989 година, како и нивниот распоред извршен според член 3 од овој закон, се составен дел од приходите и нивниот распоред во Буџетот на федерацијата за 1989 година.

Член 5

Одредбите на Законот за извршување на Буџетот на федерацијата за 1988 година согласно ќе се применуваат и во 1989 година, ако со посебни прописи не е поинаку определено.

Член 6

Овој закон влегува во сила на 1 јануари 1989 година.

1028.

Врз основа на член 281 став 1 точка 5 од Уставот на СФРЈ и на Амандман XL точка 3 потточка 2 на Уставот на СФРЈ, а во врска со чл. 9 и 23 од Законот за девизното работење, Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ЗАЕДНИЧКАТА ДЕВИЗНА ПОЛИТИКА И ЗА ПРОЕКЦИЈАТА НА ПЛАТНИОТ БИЛАНС НА ЈУГОСЛАВИЈА ЗА 1989 ГОДИНА

1. Во рамките на политиката на економските односи на Југославија со странство за 1989 година ќе се преземаат мерки за остварување на Проекцијата на платниот биланс, а особено на: подбилансот на готовите девизни текови, подбилансот на конвертибилните девизни резерви, подбилансот на приливот и одливот на девизите со кои ракува Народната банка на Југославија, подбилансот на стоковната размена по намени и режими, подбилансот на првото на стоковни и нестоковни плаќања во рамките на што обемот на плаќањата за потребите на републиките и покраините, проектите преку Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини по соција-

листички републики и социјалистички автономни покраини, што претставуваат составен дел на оваа одлука.

Во 1989 година ќе се спроведува политика на реален курс на динарот спрема конвертибилните валути, со земање предвид на утврдените критериуми од Законот за девизното работење, и тоа: односот помеѓу домашните и светските цени, остварувањето на проекцијата на платниот биланс, како и понудата и побарувачката на девизниот пазар. Со остварените промени на курсот на динарот ќе се обезбеди одржување на ценовната конкурентност на југословенскиот извоз достигната кон крајот на мај 1988 година. Курсот на динарот за пресметковен долар ќе се формира во 1989 година, во однос на важечката „кошница“ на конвертибилните валути.

Во 1989 година ќе продолжи политиката на поттикнување на извозот и на девизниот прилив заради обезбедување на надворешната ликвидност на земјата и на планираниот обем на извозот и увозот, со посебен акцент врз измената на структурата на извозот во смисла на зголемувањето на учеството на производите од повисоки фази на преработката и на производите од висока технологија.

Политиката на увозот ќе биде насочена во правец на натамошна либерализација и зголемување на увозот, како на сировини и репродукционен материјал така и на инвестициона опрема и стоки за широка потрошувачка во функција на зголемување на индустриското производство, развивање на конкурентната способност на стопанството и редовна снабденост на домашниот пазар, а во размената со клириншкото подрачје и заради намалување на високото побарувачко салдо.

До 30 јуни 1989 година опремата распоредена на условно слободен увоз ќе се префрли на формата на слободен увоз.

Заштитата на домашното производство ќе се остварува со распоредувањето на одделните стоки на контингенти при увозот.

Политиката на кредитните односи со странство ќе се заснова врз задржување на достигнатото ниво на долгот со продолжение на рефинансирањето на делот од обврските спрема владите и комерцијалните банки на западните земји.

Обемот на краткорочното задолжување во 1989 година нема да се зголемува. Во 1989 година за намалување на долгот ќе се употребат различни иновативни методи на откуп на кредитите и тоа врз основа на извоз на стоки и услуги, врз основа на заеднички вложувања, врз основа на замена и продажба на побарувањата спрема одделни земји, како и врз основа на замена на клириншките побарувања.

Степенот на надворешната задолженост на земјата ќе изнесува помалку од 1/4 од планираните девизни приходи во 1989 година, што ќе создаде простор за оживување на индустриското производство и задржување на поволниот извозен тренд.

Во 1989 година ќе се води политика на натамошно зголемување на нивото на девизните резерви, што ќе овозможи ликвидно извршување на сите обврски спрема странство, како и постабилна работа на единствениот девизен пазар.

Во текот на 1989 година ќе се води активна политика на единствен и реален курс на динарот, со која ќе се обезбеди остварување на планираните цели и проектираните девизни текови за 1989 година.

Ќе се преземат мерки за намалување на побарувачкото салдо на клириншките сметки и забрзување на наплата на побарувањата по основ на извоз во земјите во развој.

Сојузниот извршен совет, во границите на своите овластувања, во 1989 година врз основа на поднесените барања ќе донесува решенија со кои опремата што се увезува како влог на странско лице врз основа на договор за вложување склучен на повеќе од пет години ќе се ослободува од плаќањето царина, увозни давачки и такси под услов најмалку 45% од производството да е насочено на извоз на конвертибилното подрачје и учеството на странското лице да изнесува најмалку 20%.

Увозот на стоки за производство на стоки за извоз ќе биде ослободен од плаќањето царина во согласност со член 50 од Царинскиот закон.

Во рамките на политиката на економските односи со странство, за 1989 година посебно се утврдуваат следниве цели:

1) заради остварување на предвидениот растеж на општествениот производ од 1,5%, на индустриското производство од 1,0% и на земјоделското производство од 6,0%, се предвидува:

1.1. номинален растеж на извозот на стоки и услуги 5,3% (реален растеж 5,0%) од што на конвертибилното подрачје 4,9% (реален растеж 5,3%), а на клириншкото подрачје 6,5% (реален растеж 3,4%);

1.2. номинален растеж на увозот на стоки и услуги 10,5% (реален растеж 8,3%), од што на конвертибилното подрачје 9,0% (реален растеж 8,1%), а од клириншкото подрачје 15,9% (реален растеж 9,0%);

2) врз основа на предвидениот извоз и увоз на стоки и услуги, а земајќи ги предвид и нето-дознаките и каматите, во вкупниот тековен платен биланс се предвидува суфицит од 1.385 милиони САД долари, од што:

- суфицит на конвертибилното подрачје од 1.435 милиони САД долари;

- дефицит на клириншкото подрачје од 50 милиони пресметковни долари;

3) од конвертибилното подрачје се предвидува намалување на долгот по основ на редовните користења и отплатите по среднорочните и долгорочните кредити од 46 мил. САД долари, а врз основа на рефинансирањето на каматите долгот ќе се зголеми за 350 мил. САД долари;

4) краткорочниот долг кон крајот на 1989 година ќе биде помал од нивото затечено на почетокот од годината за 340 милиони САД долари;

5) во рамките на користењето на финансиските кредити од конвертибилното подрачје се предвидува: повлекување на преостанатите две транши по stand-by аранжманот во височина од 160 мил. САД долари, користење на САЛ кредит кај Меѓународната банка за обнова и развој во износ од околу 300 мил. САД долари и користење на готовинскиот дел на редовните кредити од ИБРД и од другите меѓународни финансиски организации во височина од 325 мил. САД долари;

6) користење на стоковни кредити се предвидува во височина од 940 милиони САД долари (510 милиони САД долари за увоз на опрема и 430 милиони САД долари за увоз на репродукционен материјал);

7) рефинансирање на дел од обврските на главницата на долгот по основ на отплатата на среднорочните и долгорочните кредити во височина од 1.514 милиони САД долари, како и рефинансирање на дел од каматите спрема владите на западните земји во височина од 350 милиони САД долари, при што ефективно ќе бидат отплатени на име главница на долгот 1.686 милиони САД долари и ефективно 1.500 милиони САД долари на име камата, во конвертибилни девизи;

8) за отплата на дел од ануитетите по среднорочните и долгорочните странски заеми и кредити (ефективно плаќање на главницата и ефективно плаќање на каматите) во конвертибилни девизи ќе се ангажира околу 21% од тековниот девизен приход предвиден во Проекијата на платниот биланс, при што дознаките на работниците се сметани во нето износ, а остатокот на втасаните обврски ќе се рефинансира;

9) на клириншкото подрачје ќе се намалат побарувањата на тековните клириншки сметки за 350 милиони пресметковни долари;

10) конвертибилните девизни резерви ќе се одржуваат на ниво околу дво и пол месечните тековни плаќања во конвертибилни девизи спрема странство;

11) плаќањето за увоз на опрема од конвертибилното подрачје ќе се врши во износ од 47% од пресметаната амортизација за опремата и во височина од 11% од остварениот извоз на конвертибилното подрачје во 1988 година;

12) распоредот на девизните права на крајните корисници ќе се врши:

- за реализација на стратегијата на технолошкиот развој на Југославија - Стопанската комора на Југославија во соработка со Сојузниот комитет за наука и технологија;

- за Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и Социјалистичка Автономна Покраина Косово - Стопанската комора на Југославија во соработка со Фондот на Федерацијата за кредитирање на побрзиот развој

на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини;

- за фондовите на републиките и на автономните покраини за развој на неразвиените општини и пограничните територии - Стопанската комора на Југославија во соработка со стопанските комори на републиките и на автономните покраини;

- за Фондот за реинтеграција на Европскиот совет, Стопанската комора на Југославија во соработка со Фондот на федерацијата за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените републики и автономни покраини.

2. За потребите на искажувањето и отпишувањето на правото на увоз и за пресметувањето на општествено признатите репродукциони потреби, како и за потребите на статистиката ќе се применува девизната курсна листа (среден курс за девизите од 30 декември 1988 година.

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 577
30 декември 1988 година
Белград

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасоје Меденица, с. р.

Претседател
на Соборот на републиките
и покраините,
Абаз Казази, с. р.

1029.

Врз основа на член 281 став 1 точка 5 и на Амандман XL точка 3 потточка 2 на Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, Собранието на СФРЈ, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година донесе

ОДЛУКА

ЗА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА ЗАЕДНИЧКАТА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И НА ЗАЕДНИЧКИТЕ ОСНОВИ НА КРЕДИТНАТА ПОЛИТИКА ВО 1989 ГОДИНА

1. Со заедничката монетарна политика и со заедничките основи на кредитната политика ќе се поддржува остварувањето на целите на економската политика во 1989 година: позначителното соборување на стапката на инфлацијата, предвидениот растеж на производството и остварувањето на платниот биланс.

2. За остварување на целите од точка 1 на оваа одлука се определува стапката на порастот на нето домашната актива на монетарниот систем како основна квантитативна задача на монетарно-кредитната политика во 1989 година.

Стапката на порастот на нето домашната актива од став 1 на оваа точка се утврдува во височина од 163% во однос на состојбата на 31 декември 1988 година.

3. Заради остварување на рамките на порастот на нето домашната актива од точка 2 на оваа одлука, Народната банка на Југославија со проекцијата на монетарната политика ќе го утврди можниот пораст на нето домашната актива на Народната банка на Југославија.

Порастот на нето домашната актива на монетарниот систем Народната банка на Југославија ќе го обезбеди со примена на расположивите инструменти за монетарно регулирање, без примена на инструмент за непосредно ограничување на порастот на пласманите на банките.

4. Покрај кредитите за одржување на ликвидноста на банките, Народната банка на Југославија ќе им дава и кредити на банките врз основа на кредитите што банките даваат за работи на извозот на стојки и услуги, за намен во областа на земјоделството и за увоз на определени производи од земјите со кои е договорен клириншки начин на плаќање.

Во согласност со став 1 на оваа точка, Народната банка на Југославија ќе им дава кредити на банките, и тоа:

1) за намени во областа на извозот - за кредитирање на извозот на стоки и услуги за конвертибилното подрачје, вклучувајќи и за кредитирање на производството и подготвувањето на стоки и услуги за извоз на тоа подрачје;

2) за намени во областа на земјоделството - за производство, залихи и резерви на основните земјоделски и прехранбени производи: пченица, пченка, шеќерна репка и шеќер, маслодајни растенија (вклучувајќи и соја) и сурово масло, оризова арпа и ориз и тутун; за организирано гоење на добиток (говеда, свињи и овци), гоење на живина и риби и за производство на млеко; за одгледување на расен приплоден подмладок во сточарството (говеда, свињи и овци); за залихи и резерви на месо во ладилници и на млеко во прав; за залихи на млечни преработки, грозје и вино во винарските визби од општествениот сектор, јаболка во ладилници и за производство и залихи на вештачки губрива;

3) за кредитирање на увозот од определени земји со кои е договорен клириншки начин на плаќање, и тоа: јаглен за коксирање, старо железо, слабови и нафта.

5. Во согласност со определувањето за спроведување на политиката на реално позитивни каматни стапки и со потребите на утврдената монетарна политика, Народната банка на Југославија ќе ја утврдува есконтната стапка на Народната банка на Југославија во номинален износ на месечното ниво, во согласност со стапката на растежот на цените на мало.

6. По исклучок од одредбата на точка 5 став 1 од оваа одлука, во периодот до донесувањето на сојузен закон со кој ќе се обезбеди адекватно регресирање на каматата, каматните стапки на пласманите од примарната емисија за определени приоритетни намени ќе се утврдат диференцирано на пониско ниво во однос на есконтната стапка, и тоа:

1) на кредитите за производство, залихи и резерви на пченица, пченка, шеќерна репка и шеќер, маслодајни растенија (вклучувајќи и соја) и сурова масло, оризова арпа и ориз, тутун и за производство и залихи на вештачки губрива - во височина од 50% од есконтната стапка;

2) на кредитите за организирано гоење на добиток (говеда, свињи и овци), живина и риби, за производство на млеко и млечни преработки од домашно производство (вклучувајќи и млеко во прав) и за одгледување на расен приплоден подмладок во сточарството (говеда, свињи и овци) - во височина од 40% од есконтната стапка;

3) на другите кредити за намена во земјоделството - во височина од 60% од есконтната стапка.

Народната банка на Југославија ќе ги утврдува каматните стапки на благајнички записи на Народната банка на Југославија, на средствата на задолжителната резерва на банките кај Народната банка на Југославија, сразмерно со есконтната стапка на Народната банка на Југославија и со каматните стапки по кои банките плаќаат камата на депозитите на кои се пресметува и издвојува задолжителна резерва.

7. На динарските депозити орочени на три и повеќе месеци банките плаќаат камата по стапка од најмалку 5% годишно, која се применува на индексираниот основница, во согласност со сојузниот закон.

Каматите на кредитите со рок на враќање подолг од една година се пресметуваат на индексираниот основница, во согласност со сојузниот закон.

На девизните депозити на граѓаните и девизните штедни влогови на граѓаните банките плаќаат камата по каматните стапки во земјата на домицилната валута.

8. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а ќе се применува од 1 јануари 1989 година.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 576
30 декември 1988 година
Белград

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

Претседател
на Соборот на Републиките и
покраините,
Абаз Казизи, с. р.

1030.

Врз основа на член 288 точка 2 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на предлог од претседателот на Сојузниот извршен совет и врз основа на мислењето на Комисијата за избор и именувања, Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 13 декември 1988 година и на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА РАЗРЕШУВАЊЕ И ИМЕНУВАЊЕ НА ЗАМЕНИК НА ПРЕТСЕДАТЕЛОТ НА СОЈУЗНИОТ КОМИТЕТ ЗА ТРУД, ЗДРАВСТВО И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

1. Се разрешува од должноста заменик на претседателот на Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална политика д-р Ивица Ловрик, со 31 декември 1988 година, поради одење во пензија.

2. За заменик на претседателот на Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална политика се именува д-р Мато Пачак, член на Извршниот совет на Собранието на СР Босна и Херцеговина и претседател на Републичкиот комитет за труд и вработување.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 590
30 декември 1988 година
Белград

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

Претседател
на Соборот на Републиките
и покраините,
Абаз Казизи, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Стјепан Новаковиќ, с. р.

1031.

Врз основа на член 288 точка 3 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со чл. 7 и 12 од Законот за Сојузниот суд, на предлог од Комисијата за избор и именувања, Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 28 декември 1988 година и на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ИЗБОР НА СУДИЈА НА СОЈУЗНИОТ СУД

За судија на Сојузниот суд се избира Рајко Нишавиќ, член на Извршниот совет на Собранието на СР Црна Гора и републички секретар за правосудство и управа.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 614
30 декември 1988 година
Белград

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

Претседател
на Соборот на Републиките
и покраините,
Абаз Казизи, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Стјепан Новаковиќ, с. р.

1032.

Врз основа на член 281 став 1 точка 18 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со член 54 од Законот за основите на системот на стоконните резерви и за сојузните стоконни резерви, Собранието на СФРЈ, на седницата на Сојузниот собор од 28 декември 1988 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ОДОБРУВАЊЕ НА ИЗМЕНИТЕ И ДОПОЛНЕНИЈАТА НА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН НА СОЈУЗНАТА ДИРЕКЦИЈА ЗА СТОКОВНИ РЕЗЕРВИ ЗА 1988 ГОДИНА

1. Се одобруваат Измените и дополненијата на Финансискиот план на Сојузната дирекција за стоконни резерви за 1988 година, што ги донесе Советот на Сојузната дирекција за стоконни резерви на седницата одржана на 9 декември 1988 година.

2. Оваа одлука влегува као сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 421
28 декември 1988 година
Белград

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

Претседател
на Сојузниот собор,
Стјепан Новаковиќ, с. р.

1033.

Врз основа на член 281 став 1 точка 5 и на Амандман XL точка 3 потточка 2 од Уставот на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а во врска со член 12 став 2 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини, Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на седницата на Соборот на републиките и покраините од 30 декември 1988 година, донесе

ОДЛУКА

ЗА ПОТВРДУВАЊЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ФИНАНСИСКИОТ ПЛАН НА НАРОДНАТА БАНКА НА ЈУГОСЛАВИЈА ЗА 1988 ГОДИНА

Се потврдува Одлуката за Финансискиот план на Народната банка на Југославија за 1988 година, што ја донесе

се Советот на гувернерите со својата одлука О. бр. 371 од 7 ноември 1988 година.

Собрание на СФРЈ

АС бр. 589
30 декември 1988 година
Белград

Потпретседател
на Собранието на СФРЈ,
Спасое Меденица, с. р.

Претседател
на Соборот на републиките и
покраините,
Абаз Казази, с. р.

СОДРЖИНА:

	Страна
1021. Закон за претпријатијата — — — — —	1941
1022. Закон за привремено утврдување на приходите на федерацијата што за периодот од 1 јануари до 28 февруари 1989 година се користат за потребите на стопанството — — — — —	1958
1023. Закон за странските вложувања — — — — —	1960
1024. Закон за измена и дополнение на Законот за дополнителните средства на републиките и на автономните покраини во периодот од 1986 до 1990 година — — — — —	1964
1025. Закон за привремено ограничување на располагањето со дел од општествените средства на општествено-политичките заедници и на самоуправните интересни заедници од општествените дејности за потрошувачка во периодот јануари-јуни 1989 година — — — — —	1964
1026. Закон за Југословенската банка за меѓународна економска соработка — — — — —	1966
1027. Закон за привремено финансирање на потребите на федерацијата во 1989 година, за кои се обезбедуваат средства во буџетот на федерацијата — — — — —	1970
1028. Одлука за заедничката девизна политика и за проекцијата на платниот биланс на Југославија за 1989 година — — — — —	1971
1029. Одлука за целите и задачите на заедничката монетарна политика и на заедничките основи на кредитната политика во 1989 година — — — — —	1971
1030. Одлука за разрешување и именување на заменик на претседателот на Сојузниот комитет за труд здравство и социјална политика — — — — —	1973
1031. Одлука за избор на судија на Сојузниот суд — — — — —	1973
1032. Одлука за одобрување на измените и дополненијата на финансискиот план на Сојузната дирекција за стоконни резерви за 1988 година — — — — —	1974
1033. Одлука за потврдување на Одлуката за Финансискиот план на Народната банка на Југославија за 1988 година — — — — —	1974

НОВО!

НОВО!

ИЗЛЕЗЕ ОД ПЕЧАТ КОМЕНТАР НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШНАТА ПОСТАПКА

Автори: ВУКАШИН РИСТИЌ и БОГОЉУБ ПОПОВИЌ
Рецензент: Звонимир БАНДИЌ

Со овој закон, за првпат, за целата земја е регулирана областа на извршувањето и обезбедувањето на извршните одлуки на редовните и на самоуправните судови, на органите на управата и на други органи.

Коментарот ги содржи следните стручни објасненија и разработка на сите одредби на Законот, а таму каде што е потребно упатува на други прописи кои се во врска со оваа проблематика. Исто така подробно се обработени и прашањата кои се од животен интерес за работните луѓе и граѓаните, како што се: спроведувањето на иселување од стан и од деловни простории, враќањето на работник на работа и последиците од непостапувањето по тие одлуки, спроведувањето на одлуките за издржување и доверување на малолетни деца, спроведувањето на извршување врз штедна книшка без нејзино одземање од должникот и сл.

Во Коментарот се внесени заклучоци и правни ставови на Сојузниот суд и на врховните (вишите стопански) судови на републиките и покраините за оваа материја, бројна и разновидна практика на судовите ширум земјата, како и обрасци за практична примена на Законот.

Коментарот е приспособен за користење на сите правосудни органи, адвокати, служби за правна помош и правни служби на организациите на здружен труд, а регистарот на поимите на поважните институти и на употребените изрази ќе придонесе за побрзо снаоѓање и поефикасно користење на книгата.

Цена 15.500

Порачки да се испраќаат на адреса: НИУ СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ, Белград,
Јована Ристиќа 1, поштенски фах 226, телефон 651-840, телекс 11756



НИУ СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ
11000 Белград, Ј. Ристиќа 1

ПОРАЧКА

Со ова неотповикливо порачуваме:

600391 КОМЕНТАР НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗВРШНАТА ПОСТАПКА _____ парч.

Во случај на спор надлежен е соодветниот суд во Белград.

Адреса на порачувачот: _____

/број на жиро-сметка/



Во _____, _____ 198_____

/М.П./

Потпис на порачувачот, _____

НОВО!**НОВО!**

**ИЗЛЕЗЕ ОД ПЕЧАТ
ВО БИБЛИОТЕКАТА „ПРОПИСИ НА СР СРБИЈА”**

**ЗАКОН
ЗА ИЗБОР НА ОРГАНИ НА УПРАВУВАЊЕТО И НА ДРУГИ
ОРГАНИ ВО ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕН ТРУД
ЗАКОН
ЗА РЕФЕРЕНДУМОТ И ДРУГИТЕ ФОРМИ НА ОДЛУЧУВАЊЕ
СО ЛИЧНО ИЗЈАСНУВАЊЕ**

*Приредил: ЗВОНИМИР БАНДИЌ
Рецензент: ТОМИСЛАВ РАЛЧИЌ*

Одредбите на Законот за избор на органи на управувањето и на други органи во организациите на здружен труд во поглед на изборот и отповикот на делегати во работничкиот совет на основната организација на здружен труд се применуваат и на работните заедници во органите на општествено-политичките заедници, самоуправните интересни заедници, банките, заедниците за осигурување и други општествени организации и здруженија на граѓаните, така што корисно ќе им послужат на сите оние што се грижат за спроведувањето на овие одредби.

Во Законот за референдумот и другите форми на одлучување со лично изјаснување се внесени најновите измени и дополненија објавени во „Службен гласник на СР Србија”, бр. 17 од 5 мај 1988 година.

Книгата е печатена со кирилица.

Цена 5.000

**Порачки прима: НИУ СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ, Белград, Јована Ристиќа 1,
Поштенски фах 226, телефон 651-840, телекс 11756**



**НИУ СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ
11000 Белград, Ј. Ристиќа 1**

ПОРАЧКА

Со ова неотповикливо порачуваме:

Закон за избор на органи на управувањето и Закон за референдумот _____ парч.

Адреса и жиро-сметка на порачувачот: _____

/број на жиро-сметката/



Плаќање на сметките во законски рок. Физички лица со плаќање при преземањето.
Во случај на спор надлежен е соодветниот суд во Белград.

Во _____, _____ 198_____

/М.П./

Потпис на порачувачот,